Tractatus Matrimonii
po[illegible] Navarro

Tractatus matrimonii, á D.º Navarro - professore salmantic -

MS. 4.º pergamino, bien tratado, sin foliacion - completo - Contiene el tratado de avenas del Matrimonio.

Rotulata al lado izquierdo.

C. 4. Tractatus Matrimonii pro Navarro.

t

Seq. tractatus matrimonii satis utilis & necessarius circa expositiones sessionis 24a c. 1 de reformatione s. concilii tridentini a do. navarro, pu. professore in salamantina universitate anno 1572

1

Clandestino matrimonio

Primum omnium in hac celebri & saluberimo c. explicandum est quibus modis proprie matrimonium clandestinum accipiatur. & hostien. in sum. n. 4 & in c. cum. 1. de clande. spo. d. castill. in l. 49 taur. 8. v. clandestino, palud. in 4 dist. 28 q. 2 et ledesmius in 2a 4 q. 47 art. 4 - 16 modos: matrimonium clandestinum contrahi asserunt. 1 est. vel sine testibus contrahit. 2 quod consumat matrimonium ante benedictiones nuciales secundum plura iura. opposititum significantia. 3o q. 4 - 3 quod contrahit cum secunda non solutis sponsalibus cum prima contractis / 4. quod ante legitimam etatem contrahunt matrimonium vel sponsalia. & prohibitiones eclesie. c. 2. & c. continebat c. literis c. a nescisit de despon. in pubes. Coba. de sponsa. 2 pte. c. 2 & 2 pte. c. 4 § 4. - 5. quod contrahitur tempore quo nuptie prohibite sunt ab ecclesia. c. non oportet c. non licet. 23 q. 4 c. capellano & de feriis. in concilio tridentino et hac sess. c. 10. / 6. / quod contrahit omissis denunciationibus aliis requisitis in c. cum inhibitio de clandes. spo. sed hij modi excepto 1 & ultimo casu parum vel nihil ad rem pertinent ut escribat Soto in 4 dist. 28 q. 1 art. 1 col. 2. nan. in 2. casu inepta est consequentia. ante benedictiones nuciales consumavit quis matrimonium ergo clandestine contraxit. consumando enim non contraxit matrimonium ut nec copula est de essentia matrimonii a cg. nuptias & de reg. iur. c. Beta maria 27 q. 2 Caiet. 2 thomo. q. 3 de su. matrimonij soto, in 4. dist. 27 q. 1 art. 2 ad fines. Coba. 2 pte c. 1 § 1. nec peccat in hac specie qui consumavit matrimonium cum unat resua & nullum preceptum eclesie ab eo... huiusmodi. iusta . ff. in c. nostrates ad fines 30 q. 4. Concilium triden. in hoc c. & preterea docet gaietanus. q. 2 de usu matrimonii / Navarrus in manuali c. 22 n. 71 c. 27. fol. 49. - in 3. - ... casu / non contrahet clandestinum nam & si veniunt iure naturali & humano tenet cum qua contraxit sponsalia de futuro, cum aliqua tunca contrahat matrimonium. l. 1 ff. de pactis. c. 1 de spon. duor. c. qualiter de pactis. c. ex literis. 2 de spon. sa. l. 7 ff. ... 4. insta causa iusta superveniat. c. literis de consu. leprosis. c. quemadmodum de iure iu. gl. in c. zapta 27 q. 2 alb. in c. discretiones n. 4 de cog. cog. consang. uxo. feling c. 1 de pact. n. 6 col. 2 pte c. 4 n. 3. & licet peccet mortaliter cum alia contrahendo. s. tho. in 4 dist. 27 q. 2 art. soto ubi s. art. 4. speculum conjungiorum 2 pte n. 16. Navarr. in manuali c. 22 n. 2 non tamen inde sequitur cum clandestine contrahaisse. Cum mani festum est in 4o ... casu. & si verum sit matrimonium non esse contrahendum ante legitimam etatem. c. pubes. de despon. impuber. c. 2 & idem quoque col. ... in 6. & sponsalia contracta ante sciencium completum esse nulla c. literas & nescisit de sponsa. impuber. L. 6 ff. ...

Ex illis non oriri impedimentum publice honestatis c. i. despon. impubium docet nabarr. c 22 nº 4 in manuali. So. in 4 dist. 27 q. 2 art. 2 tres nos sequit. cum qui contrahit intelegitimas etates clandestine contrahere cum & si in hac specie fauis q. iura superius relata non sint q. licet matrimonium clandestinum prohibeant ut patet in q. etiam casu non contrahit clandestinum si sit q. ecclesie preceptum quo simpliciter matrimonium contrahatur non prohibet sed solum nuptiarum solemnitas c. capellanus cum glo. 4 abb. nº 2 de feriis concilium tride. q. harisest. cro. speculum coniugiorum 2 p. art. 14. So. in 4 dist. 23 art. 3. adde. M. albarus c 22 nº 70. in c. 28 fol. 49. ubi quatuor questionibus exitum necesariis optime respondet

(quod sit tercia. c. cum in subiicio. de clandes. despo. recepta ab hostiensi n. i. azo n. 6. anto nº 2. gabriel paleo, denothis & spuriis. c 4. nº 3. & c 9. nº 3. Jacobus menochius consilio 49. nº 4 inter consilia matrimonialia, fol. 94. & abba l. 1 tit. 3. § 4 refert tres species matrimoni clandestini 3. c. quod sine solemnitate relata a c. aut. 30 q. 4 contrahitur sed cum aliud sit matrimonium clandestinum & aliud matrimonium minus solene quale est quod sine solemnitate predicta celebratur & omissio eius solemnitatis non efficiet matrimonium clandestinum ut patet merito hec 3ª species non est admitenda ut docet So. in 4 dist. 28 q. 1. art. 1. col. ad fines

Quare ut patet ex precedentibus & ex So. ubi s. art. 1. et 2. colu. 2. 4. & 9. ledesmio in 3. quaest. q. 47 art. 4 cla. 3. dicendum est duas esse species matrimonii clandestini altera est quod contrahitur sine testibus quibus in foro ecclesie possit comprobari c. nullus 30 q. 4. c. 1. & 2. de clandes. despo. altera est quod coram testibus contrahitur omissis tamen denunciationibus iure requisitis in c. fi. de cla. despo. & in hoc c. splicat d. l. 1. tit. 3 § 4. & lupus ibidem. ubaldentis de sacramen. c. 133. & nabarrus in manuali c 22 nº 68 veroius q. 107 porcius consilio 39. nº 47 ppp consilio 47 nº 3. libro 4. gracus consilio 74. nº 33. inter consilia matrimo. & quamuis So. ubi s. affirmet in hac 2ª specie non esse clandestinum matrimonium & hoc verum sit attenta natura rei cum propius, multum sit socialiter & clandestinum quod fit sine testibus quam illud quod cum testibus iusta ea. quod docet castro. libro 2. de puniendis hereticis c. 7. ecclesia tamen iustis de causis in d. c. fi. & in hoc c. habet pro clandestino matrimonium sine denunciationibus contractum & apud nos idem est esse aliquid tale vel haberi pro tali legitimis modis l. i. & 2. de bonorum possess. ff. c. i. § i. despon. impuberum in 6. c. cum tertiis 1. de sponsa. c. siciuitas de sent. exco. in 6. & hoc significat aperte l. 49 saucii ubi que la iglesia tubiere por clandestino. hodie etiam a tento concilio tri. hoc c. duobus modis accipitur matrimonium clandestinum 1º est quod sine sacerdote proprio & duobus testibus contrahitur 2º quod non precedentibus denunciationibus & illis omissis sine iusta causa contractus fuerit matrimonius & si fiat

presente

presente parocho et testibus ut constat ex hoc c. in illis verbis vestigiis inherendo.
et docet fr. Alfonsus de Vera cruz in apendice in speculo coniugiorum c. 1. in p[rincipio] 2o
Franciscus plotus in addicionibus ad consilia matrimonialia laudensis consilio 30. nava
in manuali c. 28. fol. 48. Antonius Gabriel ad verbis heras[?] mag. lib.o 4 conclusione 3. [illegible]
in dis crimen et diferenzia inter os duos casus. 1. casu quod sine parocho et
testibus vel cum parocho sine testibus vel cum testibus sine parocho, contrahit nullum
esse omnino matrimonium in 2. autem casu ubi contrahit preter missis denuncia-
cionibus coram parocho et testibus validum est ut dizemus clarius in ferius in § qu-
aliter, ex quibus constat non videri veram opiniones panormi. in d. c. cum in tuli.
n.o 9. abbatis et colum. et Rebuffo de clausis 2a parte n.o 9. lupus in l. 3. titulo 3 q.a 4 speculo a
lugunt[?] 1. parte versiculo 10 § considerandum. thomas grama consilio 167. neque non dicimus
matrimonium clandestinum quod publice in conspectu maioris partis populi vel vicine fit
eciam si presbitero non adsit nec denunciaciones in ecclesia fiant constat ante dic-
clandestinum non sufficit quod fit sine testibus verum eciam quod fit nec quelibet his que a
l. requirunt et publicaciones aliis. ut docet bartolus ubi que receptus in l. si. fi.
dilita nupcias in l. 1. n.o 4. c. repedes de ritibus lib.o 10. iasso in l. clam possi-
colum. 1. de aq. qui posse Rebuffus in comentariis ad l. escribomas[?] ad fines.
dequis et candus in l. que tutela § clam. de regestu. Decius consilio 40. n.o 4. ppt
consilio 47. n.o 7. lib.o 4 et indubitatum esse hodie ex hoc c. clandestinum dici et
si coram toto populo fiat simile a non premissis denunciaciones nec obstat precipuam
iuramentum panormi eiden esse publice matrimonium contrahere si premissis denuncia-
cionibus precipiunt enim denunciaciones ut impedimenta detegant et hoc consequimur e-
qualiter si in multorum conspectu matrimonium contrahat et nam respondemus 1o non eque
ploere cum publicaciones denunciacionibus a l. requisitis. facilius enim impedi-
mentum detegitur si precedentibus varis denunciacionibus publice factis matrimonium
contrahit quam si subitaneus sermo exeat 2o eciam si concedamus finem l. in hoc spec-
non violari nihil ominus contra l. fieri non est dubitandum quod quidem nullum me-
dium et preceptus a l. prescriptus de c. s. et hoc c. diligenter non obscurat za-
ca que docet gaietanus 22 q. 120 articulo 1. So. lib. 1. de iustitia et iure q.o 6. articulo 1. colum. p[enultima]
Coba. in c. cum esses n.o 9. de testamentis estefanus Bertrandus consilio 140. colum. penult. 2
richardus in apologia libri scriditibus ecclesiasticis pag. 313

Rata et vera esse matrimonia libero contrahencium

ex his verbis manifeste constat matrimonia clandestina libero con-
sensu facta valida fuisse iure antiquo ut patet etiam c. 2. et 3. de clandestina desponsatione
ex concilio coloniense de matrimonio c. de clandestinis l. 2 de lupus titulo 3 [illegible]
graciano in c. nec illud. 30 q. 4. silvestro in 4. parte 28 q. 1. articulo 3 solo [illegible]

art° 1 & 2 Ubaldon. de sacram. C. 133. Coba 2 p.te Ed n° 7. in que creo q
posita causa pontifex etc. Sed consensus est sufficiens causa matrimonij. C.
sufficiat 27 q 2. Concilium flores. de sacra. § infra. ergo clandestinum m
trimonium erat olim validum. & o die in 2 specie superius allegata quo
vis nonulli statim referendi afirment semper fuisse in validum et i
rritum. ~. Sunt enim nonulla impedimenta in 4 libro decreta, que
impediunt matrimonium contrahendum. non tamen dissolbunt illud. si contrahatur.
ut est prohibitio & interdictum eclesie. C. 1 & 2. de matrimonio contracto q. int
dictum ecle. tempus feriarum. C. capellanus. de feriis. Concilium tridentinum. hac sessione
C. 10. Votum simplex castitatis impedit contrahendum non autem dirimit contra
ctum. C. Deniens. Cursus que clerici vel vo. C. 1. de voto. lib. 6. Cogna
tio spiritualis que ex catecismo que precedit baptismum oritur. C. penult. de cog.
natione spiritu. in 6. impedimentum litis pendencie. C. cum in apostolica de
sponsa. est impedimentum clandestinitatis todo tº. de clandestina despo. impe
dimentum incestus. C. 1. 2. 3. de eo qui cog. cons. ux. in C. si quis dormierit
32 q 7. impedimento sponsaliorum de futuro. C. sicut de sponsalibus. impedimentum uxoricidi
glo. in C. admonere dict. num. 33 q 2 in. C. 1. 33 q 2. glo. in C. 2. de penitencia & re. de sepultura
teste lexe mio, in 2ª. quarta. q 26. art. 2. Sunt tamen alia impedimenta que impediunt ma
trimonium contrahendum & dirimunt et anulant contractum. que continentur his versis
relatis verbo. thoma, in 4 dist. 34. q. unica. art. 1. a decano Cobaniensi in explica
cione articulorum studij Cobaniensis de impedimentis matrimonij pag. 344. in Naburo i in
manuali C. 22 n° 29:

Error condicio votum. cognazio crimen.
Cultus disparitas. vis ordo. ligamen honestas
si sis afinis si forte cohire nequibis.
Et socianda vetant. conubia facta retractant.

Per errorem intelige impedimentum erroris si enim quis contrahat matrimonium cum
catharina existimans se contrahere cum maria non obligat matrimonium. C. 1. cum seqq.
29 q 1. s. tho. in 4. dist. 3. q. 1. art. 1. ubi Soto. Naburus in manuali C. 22 n° 32 &
speculum conjugiorum 1 p.te art° 28. condiciones. intelige impedimentum condicionis
nam si quis conserva vel ancila contrahat existimans cum ingenua vel libera
contrahere matrimonium non valet. C. si quis liber. C. si quis ingenuus. 29 q 2. C. 2. cum
seqq. de conjugio servorum. tho. in 4 dist. 36. q. 1. art. 2. Soto ibidem. dist. 34. q.
unica art° 2. Coba 2 p.te C. 3 § 2. per cognazionem intelige impedimentum cognsanguinitatis
quo matrimonium intra 4 gradum inter consanguineos prohibetur
C. non debet. de consang. & afi. Clem. 1 cod. tº. Concilium tri. cum hac ses. C. 4.
id gdra.

ludo 2a. assignatur adibo agustino velasco in c. cum igit. 34 q. 1. et explicatur
alfo. 22. q. 154. art. 9. et decano covarruvias ubi s. pag. 347. dua et nus in
comentariis in textu solutio matri. t. de nupciis c. 3. intellige item impedimentum
cognacionis spiritualis que est triplex. contrahitur enim inter baptizantem & baptizatum
& parentes baptizati & subsceptores et compatres. paternitas & compaternitas et
inter filios baptizantis & subsceptorum et baptizatum. fraternitas. c. siquis cum seqq.
30 q. 1. c. 1. de cogna. spi. c. 1. cum seqq. eod. t. in 6. tho. 3 p. q. 67 art. 7. & in 4 dis.
42 q. 1. art. 1. ubi copiose soto. cova. 2 p. c. 6 § 4 navarrus in manuali c. 22
nº 34 hodie tamen fraternitas sublata est per concilium triden. s. c. 2. explicatur
per proprium motum a pio quinto. editum et velascum inter sumpciones apostolicas. fol. 100
& fol. 142 navarrus in ma. c. 28 fol. 47 cum seqq. intellige item impedimentum
in cognacione legalis quo prohibentur nuptie inter adoptatum & adoptantem vel
inter adoptatum et consanguineos eiusdem usque ad 4 gradum. l. adoptivum de
ritu nup. c. 1. 30 q. 3 s. tho. in 4 dis. 42 sol. ubi q. 1. art. 1. cova. 2 p. c. 6
§ 4. navarrus ubi s. nº 44. per crimen intellige impedimentum quo impeditur ne
contrahat ille qui promisit mulieri quam per adulterium polluerat fide data vel de presenti
vel de futuro uxorem sibi fore ut patet ex toto t. de eo qui duxit in uxorem quam polluit
et ex duobus in c. 1. de divorciis & in c. 1. de con. & sic in fidelium. navarrus in ma.
c. 22 nº 46. tho. in 4 dis. 37 q. 1. art. 4 dicto soto. abulensis lib. 2 regum c. 11
sub ... in matrimonio 3 q. 9. et idem impedimentum oritur si alter coniux
adulter machinetur in alterius mortem ut cum alio velit contrahat. et probat
c. sup hoc de eo qui duxit in matrimonium quam poll. ibidem et preposit. paludanus in 4 dis. 35
q. 1. art. 3. speculum coniugiorum 1. p. art. 23. cum seqq.
per votum intellige impedimentum voti solemnis quo ille qui professus est solemniter in religione
aprobata impedit & inhabilis redditur ad contrahendum c. viduas cum seqq. 27 q. 1 c. si
qui cler. vel vo. c. 1. de voto in 6. clem. 1. de consa. & affi. tho. et soto in 4 dis.
q. 2 art. 2. ledesmius in 4 q. 44 art. 2. navarrus in manuali c. 22 nº 34 spe
culum coniugiorum 1. p. art. 31. cova. c. 2 n. 11. de esta. per cultus disparitatem
intellige impedimentum infidelitatis quo infidelis non baptizatus impedit ne
contrahat cum fideli et de con. s. paulus 2. ad corinthios c. 6 c. cave cum seqq.
28 q. 1. concilium calcedo. tomo 1. conciliorum paludanus in 4 dis. 39. q. 1. art. 1. Jo
hannes equius de sacramen. humilia 71. cova. 2 p. c. 6 § 11 navarrus ubi
s. nº 48, c. 28. pag. 40. ambrosius catharinus lib. 4 ... caietanus c. de matrimonio
valet tamen matrimonium contrahatum cum heretico a christiano qui habet caracte
rem baptismalem & si omnium infidelium sit pessimus. c. de conventit. de heret. in 6
in c. non oportet 28 q. 1 recepta a comuni et de navarro ubi s.

nº 49 q. qtº 1. et. secundi apposi. roberti approbatam Simancas de Insti
tucionibus Catholicis c 40 nº 49. qui optime satisfacit Coba. d. § 11 nº 4. ve
valent etiam sponsalia in hunc modum concepta. contrahant te cum
sibi affidaveris ut explicat Soto in 4 dyst 39 q. unica art 2 per vim in
telige impedimentum metus justi et cadentis in constantem virum quo
impeditur et inabilis redditur ad contrahendum qui metu coactus contrahit
c. inter cetera 22 q 4. c. cumlocum de sponsa c. veniens 2 eod. et
c. significavit de eo qui duxit l. metus 1. q. metus ca. Soto in 4 dyst 29
q. 1. art. 1. Coba. 2 p. c 3. § 4 nº 2. nabarrus ubi s. nº 91. c 28. foli 48.
fortunius de ultimo fine juris illatione 22. colu 4 per ordines intelige eos seg.
quia ordines sacros sunt promoti ubis enim contrahatis matrimonius
dicit omnino nulus c. si quis c. cum bes cant 32 dyst et regularis est
quis sit contraxerit c. i et 2 qui cler. vel vo. et ipso jure excomunicatus
clem. 1. de consagu. explicat Coba. 2 p. c 6. § 3. speculo conjugiorum 1 p.
nº 36 Soto in 4 dyst 38 q. 1. art. 1. per honestatem intelige impe
dimentum publice honestatis vel jur. quo consanguinei sponsi intra 4º gradum
impediunt contrahere cum sponsa et mortuo sponso. et oritur hoc impedimentum
sponsalibus de futuro mutuo consensu contractis. c. ad audiencias de sponsal. in c.
litteras de sponsa impub. l. si qua § 1. l. semper ff de ritu nup. §. si uxor insti.
de nup. Soto in 4 dyst 43. q. unica art. 4. Justianes. de sponsalibus Coll. 10.
copiose speculo conjugiorum 2 p. art. 41 cum seqq. hodie tamen in hac specie hoc
impedimentum non excedit gradus primi. et in aliis gradibus licitum est contra
here ut in hac sess. c. 3. Cobarru. 2 p. § 2 c 6. oritur etiam hoc impedimentum
ex matrimonio per verba de presenti contracto ante copulam ut docent peridisti seq.
in hac specie durat hoc impedimentum usque ad 4º gradum. et non restringit ad primum.
ut in c. e supraecedenti ut explicat piusquintus in extravagante relata inter sanc
tiones Xpi fol. 99. et 94. et justa hec sunt intelligenda quod docet So. in 4
dyst 41 q. unica art. 2 ad finem. per ligamen intelige impedimentum quo
conjugatus. uni l. divino naturali et positivo impedit contrahere cum alio
bivente prima docuit xpus mathei c 19. c. gaudemus. de divorciis. in
c. licet desponsa duas et §. hac ss. mpz. tho. paludanus. et maior in 4
dyst 33 q. 1. art. 2 testatur Coto. receptum briedonius de libertate christiana
pag. 163. Coba 2 p. c 7. § 3. nº 2. So. in 4 dyst 33 q. 2 art. 1. cum seqq. nabarrus in
manual. c 22 nº 43. contra abulensem mathei c 19. q 30. et libro 1. regum c 8

Concilium

Concilium tolen. de matrimonio c. de antiquorum patrum quorum sent.ª improbata est.
a concilio tridentino ss. has ss. mpz et canone 2 p. illa v.ª sisis affinis. in
telige impedimentum affinitatis quo ort. siue ex copula fornicaria siue ex co
pula matrimoniali et licita. c. dis crecionem. decco. qui cog. consang. uxo.
panor m.i et prepos. in c. sponsam. desponsal. a retinus in c. literas. de cytab.
Colun. Cob. 2 ple. c. 3 § 7 n.º 3 nava. in manuali ubi s. n. 41. so. in 4 dist. 41
colu. 2 ple. c. 3 § 7 n.º 3 ... Consanguinei viri in tra 4 gradum. Contrahere
q.ᵒ vrica 2 t.º 2. et quo impediunt. Consanguinei viri in tra 4 gradum. Contrahere
cum muliere cum qua copula intercesit et e contra. Consanguinei mulieres com
trahere cum ipso viro c. 2. c. non debet de consang. et affi. et hec affinitas non
excedit proprias personas. quo fuerunt principium ipsius affinitatis nam consanguini
piatoris qui cognoscit mariam efficiunt quidem affinis ipsius marie tantum sed non
consanguineis marie credo. unde fit quod sepissime factum est q. pater et filius
contrahunt cum matre et filia due fratres cum duabus sororibus ut docet Cos. relat.
silbestro. v.º matrimonium 8. impedimentum 14. gabriele paleata. de nottis et
sponsis c. 7 n.º 4 et 9. speculum conjugiorum 1 ple. ar. t.º 47. ferdinando lorza in tra
ctatu de matrimonio dubio 1 et 14. hodie in. hoc impedimentum ex fornicacione com
tractum ad 2m. gradum est restrictum a concilium tre. ss. has ss. c. 4. explicatur
a p. a. in ex travag. constituciones declaratur fol.º 100 et 142 in terz sumpciones
app. ⁹ et a concilio uracanensi a pone 9. cir. et ab alfonso de vera in apen
dice ad speculum conjun. c. 77 p. illa v.ª Cohire nequivis. intelige impe
dimentum perpetue impotencie quod evenire solet ex natura ipsa vel nimium frigida
vel nimium calida vel ex inepta membrorum composicione et impediti hac
impotencia perpetue uest inabilles sunt ad contrahendum iure naturali iusta t. 5.
in c. 2 et per totum. de frigid. et malef. s. tho. in 4 dist. 34 q. unica ar.º 2 ibi so.
et loco t. e. ledesmo in 2ª quarta q. 60 ar.º 1. colu. 2. diuo. ar. 3 ple. t.º 1.
c. 12 ar. 9 d. eprasu. presu. 41. splicat nabarus ubi s. n.º 49. gubrade hodie
concilio tre. s. has ss. c. 6. additum esse aliud impedimentum quo impeditur raptor com
trahere cum rapta quamdiu ipsa in potestate raptoris fuerit ut splicat nava. in
manu. c. 28 fol.º 49 et 81. plorus in adicionibus ad consillia mali cons.º 31.
adicione 1. alfonsus de vera in apendice fol.º 80. cunsegg. et iusta hec
est interpretandum. ... in c. fi. de rapto. et qd. docent Cob. 2 ple. c. 3 § 9.
so. in 4 dist. 29 q. 1 ar.º 3. ad finem. hec sunt precipua impedimenta
que impediunt matrimonium contrahendum. non. fin. redeum ... differencie predicti
ner al ...

ner Alfons. de Vera t. in apendice supra. quare impedimenta .1. loco
superius relata impediunt contrahendum. et non annulant matrimonium
contractum. et impedimenta .2. loco relata et impedium contra
hendum. et irritam omnino contractum et ca videt verissima dicto qd im
pedimentis que impedium tantum solum. prohibent l. alio canonis ca
modus acidens vel circumstancia actus. videlicet matrimonij quo casu
facta q. L. valida sunt. qui actus ipse legi conformis est in sua sustancia
licet q. L. fiat in acidenti et modo. ut probatur in c. cum in apostolica
desponsa. ubi matrimonium litependente contrahatur valet. et si lex ve
hementer prohibeat. qa. sustancia matrimonij nempe mutuus consensus
hominis potentis et volentis se obligare sine dubio adest et legi con
formis est actus quo adeo substancialia ita validus in acidenti vero
litis pendencia contra L. fit et ibid. puniendus est sic contrahens ut
patet ex illo. c. et postea dicemus et in hac specie est immitendum. qd dici solet.
multa prohiberi facta. fr. tenere. et hoc pbat glo 2 in auth. decernit. c. de receptis arbi,
recepta abbad. et paul. no 7. in L. non dubium. c. de ll. Noto in 4. dist. 28 q. 1. art. 1.
ad fines. — in pedimentis autem que dirimunt prohibet a L. sustanzia ipsius actus
et matrimonij videlicet. materia et forma. in quibus sustanzia consistit et de claratur
in his omnibus impedimentis non esse condensum legitimus. et ideo actus et matrimo=
nius contra L. factus. num quam valet. qa sine substanzia non pot subsistere
L. autem prohibendo facit substanziam di fizere. testa L. in L. non dubium
c. de ll. et concilium trid. hoc c. 8 gl. qui aliter. et ubi dicemus. et sess. 24.
c. 6. colligit satis ex divo tho. in 4 dist. 28 q. unica art. 3. et dist. 34 q. un.
art. 4. ibi colu. 3. de canalibus in splicazione articulorum art. 20 fol. 343 —
ex quibus constat non videri veram sentiam. gle. fi. in c. tua despo. dum —
havet matrimonium factus. contra L. haventes pipe tuam ca. prohibizionis quales est.
betanus inter consanguineos. matrimonium contrahi intra 4. gradus. esse nullos
sivero L. haueat causam prohibizionis temporales qud prohibet, ne litepen
dente vel in quadragesima fiat. c. 1. de in tempo contracto, q. in tr. d. ecclesie
fam valet glo. similes dicimus in hibemus. clem. 1. de supa ad fin. quas cois pbat
teste felino in. c. penult. colu. 9. de constitu. Jaso. in d. L. nondubium no 18 alex
in L. 1. colu. 2. de liber. et post. Sozin in L. (mo) remai no 24 de iuris di om. iu. Coba
2 ple c. 6 no 6. nam superius dictus est facta a iudicibus q. L. esse nulla sed.
L. habens.

L. habens caz. temporalem et ppetuam. q. factum a sudi[?] ... illoz pariter erit
nullum decinde caz. L. esse ppetuas vel temporales nihil ad obligaziones L. facit q2
caz in moralibus est idem. tum fine finis vero non ptinet ad L. sed extra L. et ut
docet d. tho. 2a 2e q. 10a ... navarro c. 13 n. 2. in manuali et in apologia
libri de redditibus ecclesie q. 1. pag. 313. q non est hauenda ratio causae perpetue vel tem
poralis preferere. refutat hec doctrina ex eo q. matrimon. perpetuum. L. naturali
et divina ... quibus votum simplex emisit c. rursus qui cleri vel vo. et ille qui fidem
dedit mulieri. de contrahendo matrimon. c. de spo. duarum. et in zestuoso. c. adeo qui cog.
consang. prohibetur ... existens in peccato mortali et excomunicato in
c. significasti de eo qui duxit in matrimo. copiose contra ... nihil
... humanas haventem ppetuam
... si contrahat matrimo. q. L. ... c. sicut de spon. et patet ex precedentibus
caz. prohibizionis valet. c. i. de dolo in 6. ... de regulis et ...
me ... declar doctrina glossarum dubitavit ... in c. ... de regulis et hanc di
liter ... intelexit ... in d. c. cum in apostolica de ...
ferenzia ... glo. ... in c. ... de cogn. legali.

Quam diu ecclesia illa ... non fuerit

his ... significat concilium. ... ecclesia non fuisse facta ... et
nulla matrimonia clandestina ut satis constat ex c. sufficiat ex c. ... 27 q. 2.
c. nec illud 30 q. 4. c. cum locum in c. cum apud c. ... desponsata. c. licet c. fi. de spo.
duarum c. tua. c. fi. de rapto. L. 1. ... et ex eo. q2 ubi est debita forma et de
bita materia ibi est sacramentum. sed in oculto et clandestino matrimo. erat debita
forma q2 erant ... consensum exprimenzia et debita materia q2 erant
legitime persone ad contrahendum. q. erat verum matrimo. ut patet ex concilio flore
... 4 thomo concilliorum foli 426. de matri. et in suma concilli ...
ad hec docet d. tho. in 4 d. 28 q. un. art. 3 ... et ... ledes mihi
in secundam 4. q. 47 ... de canuz lobaniensi in ... fol. 340
hostiensis in c. his qui fidem col. 2 de spo. ... ab speculo ...
... 10. et in apendize fol. 1. colu. 2. quamvis oppositum sentiat ... marginalis ap
decretales et ... pape ... 1. thomo concilliorum fol. 168. concilio coloniensi
... matrimo. § hunc canones ... ut canon ille ... in c. 1.
30 q. 4 ... concillio ... et matrim. clandestina ... et quo
... ad corinthios c. 7. duarenus in comentariis ... solute ...
... quo mo d o ...

4º quomodo nuptie contrahantur colu 2 Corasius lib. 1 mis celaneorum c. 17 ubi enchorpius 4 clase aczione 26 Cassaneus in cathalogo glorie mundi pte 12 consideraz. 36 Genzianus Sorbozius in orazi. ad concilium tridon. fol. 6 afirment inrdu fuisse ab christo i ritus factus mrimos clandes presertim sine assensu parentum contractos quibus non sufragatur hic in c. 1 c nostrates conseq 3o q. 4 nam illa fuere solum precipium modum contrahendi mrimos publice et solemniter ut. clu. dez. cessat non tn vetam substantiam mrimonii et ita q. illa fuera contractum semper valet ut patet ex precedentibus ut docet grazias in c. ner illus 30 q. 4 hugo in 2 de sacramen. c. 11 vbaldensi de sacra c. 133 petro de soto d. consilit sacerdotum. de impedimentis mrimii fol. 496 soto in 4 d. 28 q. 1 art. 1 colu 4 tho gramay. cons. 168 nº 10. ner obstant illa verba d. c. 1 nº 2 veto presunta non consunzia sed adulteria et contubernia que nan inteligenda sunt non esse legitima consunsio. qd non solum solemnia sm tenorem l. et reputarunt stupra adulteria et fornicaziones. quo ad forum exterius et judicium eclesie. que in ocultis non judicat et si in foro concientie fuerunt vera mrimia quo ad forum aut eclesie efficienter legitima si voluntas propria sufragaverint et vota sucurrerint legitima thor. c. si contrahentes mrimon occulte de contractus publicare voluerint ut explicat alexandr 3. in c. 2 de clandes despo. magister sentenciarum in 4 d. 28. lib. 4 mpz d. tho ibidem q. 1 art. 3. so. art. 1 collu fi. fuse crema, in d. c. 1 nº 2 de canus loba. de impedimentis mrimii fo 347 veroius q. 107. n. 5 brunelo de sponsa. concl. 17 nº 4 constanzius remensis polig. in promtuario juris civilis lib. 4 ff. paleoto de notis et spuris c. 4 nº 2 et 7. speculum consunziorum 1. pe art. 10.

vel 2º pot dici non esse legitimus consunsius sm canones quocies non consenciens puela clam ab aliquo ducitur justa hic in c. veniens 2 et in c. consultacioni desspos. que facile presumitur in suis parentibus sine distinctione dicionibus et allis ibidem relatis clam alicui mrimio jungit. nisi facte propia sufragaverit voluntas i. nisi delibera voluntate apareat quo casu etiam pretermissus illis solemnitatibus ratus et legitimus erit mrimos ut probat ille hic in d. c. 1 ad fi. et explicat Antº Costa lib. 1 questionum juris c. 12 nº 37. Anathemate damnat

ibi hec verba damnant et anathemate feriant hereticos afirmantes mrima clam contracta non esse rata et vera et parentes

cazalla

licet rata vel irrita facere posse quos co proxime refert et refutat ubat dentis de sacra. c. 133. decemus Coba in explicacione articuli paragraph. 394 qui

§ quique falso afirmant in utroque

hic improbatur falsa opinio Accursi quod reprobat in §. 1. instit. de nup. et in l. paulus de statu ho. Corasij lib. 1. miscelenarum c. 17 duareni in Comentariis in tractatu soluto matrimonio tit. quomodo nupcie col. 2. Janciani ezbensis in oraci. ad concili trid. molinei in adicionibus Addezuni in c. ecclesie s. marie de constitu nº 36. et Cois legistarum relati ab Ant.º costa. lib.º 1. questionum ju. c. 12 assercencium mri. monia a filiis familias sine consensu parentum irrita esse ex §. 1. instit. de nup. l. 2. de sponsalibus. c. 1. 3094. c. 1. de spon impub. ad fin. — licet enim jure civili nupcie sine parentum consensu contrahatte sint iniuste et uxor iniusta et liberi iniusti. ut in l. si uxor §. 3. de adulteriis et in l. cum hic status § fi. de do. et in l. paulus de statu ho. explicat Jacobus. Corazius lib.º 3. observa nationibus in tit. et in tit. nupcias. de leg. ju. erant tri cionum c. 4. rebardus. lib. 4. variarum. c. 16. et in tit. nupcias. de leg. ju. erant rate et valide nec ita contracte nupcie et matrimonia dissolbebantur ut docet. Ulpianus in l. ff de liber exhi paulus lib.º 2. sententiarum tit. 19. contemplacio enim ut ait paulus publice utilitatis .2. nupciarum ut in l. in bello. § medio. de captivis et pos. privatorum commodis prefert. hoc est patrie potestati ut explicat idem Ulpianus in d. l. 1. d. si quis in his § vis nec bene concordancia maxima jure patrie potestatis turbenlt. et Corazius in notis ad paulum. d. tit. 19. rebardus v. c. 16. Ad. fin. Concius. lib.º 1. lecionum juris civilis c. 4. palcotus de notis et spuriis c. 2 nº 4. et c. 11. nº 2. nec obstant jura Accursii adducta. nam glo. in c. sufficiat 2792 probata Acoba. 2 parte c. 3. §. 8. nº 1. respondet illa jura parentum consensu de onestate non de necessitate exigere sed hunc solucionem ad statum. ut in §. 1. de nup. ubi est civilis et naturalis ratio. ut ut in c. 1. 3094 et his que diximus superius nec placet alia solucio asserencium illas non potuisse quidquid disponere in matrimonio prout est sacramentum quia jus canonicum est abrogatas esse jure canonico. juxta glo. in l. paulus de statu ho. dorius consilio 231 nº 4. speculum conjugiorum. 3 parte art. 20. namque jura non dicebant in matrimonio et eius substancia cum validum sit quod illa contraxerint matrimonium ut patet ex precedentibus sed modum riste et civiliter contrahendi matrimonium

prescribebant

pres Cubebant Justas sit intelligendus in L. filius a patre § si quis refert de liberis et post Tertulianus lib.º 2 ad uxorem. brisonius de ritu nuptiarum pag. 7. Alex. ab Alex. lib.º 2 genialium dierum c. 4 grabielem paleotus de nothis et spuriis c. 4 fine patricius de institutione reipublicae tº 3. pag. 9. et glo. in d. § L. paulus. Solum quo ad successiones liberorum admittenda videtur licet enim minorum illud sine parentum consensu contractus non esset justum et id circo liberi ex eo sas cepti in patris non essent potestati sed ad § Jus in § sicad § Jus instis de nup. Conseqq. et ibidem sibi glossa lodo valerinus et in § 1. de patria potest. instis. et ita parentibus non succederent § sui § ceteri et ibi viclius nº 3 instis de heredit. quali de fe. § 2 instis scher que ab intestato sine L. Copiose in tit. de bonis ma. 2 ple nº 9. ipolitus Riminaldus in L. qui sepatris nº 32 unde liberi nec in iustis sponsis damnatorum quesi ab indig. in absoluta fisco vendicarent. L. cum hic status § in fi. de dona. inter vir. ob delictum in prohibitis nuptiis contrahendis comissum. L. fi. de l. 2. L. 2. de his que ab indig. fin. solemnia illa iuris civilis consuetudine contraria iandiu sunt sublata ut docet gabriel paleotus ubi sup. c. 4. nº 7 et c. 9. nº 3. et iure canonico fili in has spon. suscepti sunt llegitimi ut docet ~~innocen~~ glo. in d. L. paulus a cui recepta fulgoso ibidem nº 1. docet innocentius nº 2 Antº nº 10 et 24. in c. cum inhibitio de clandes. despo. ubi ff. in § si quis satis hoc probat contrario sensu in de de quo cons.º 131 ad fi. et pp. cons. 29 nº 62 Solu 3. ipolitus Riminaldus cons.º 88 nº 7. inter consilia minorum malis defert Antº Constan. lib.º 1. qq. § 1. inst. de nup. in his. § Jus civiles et naturales ea que ex ipsi Candosunt et civiles ea intelligat de patria potestate et naturales de sui generis quo comparatum et ut parentibus et patrie pareamus exod. 20. L. 2 de iustitia et iur. L. 1. de obsequis naturalis 28 locum habent etiam in filiis emancipatis civiles vero in filiis familias tantum L. filius de ritu nup. L. 1. et L. vidue de consung. cum eman. L. vidue ~~. de~~ de nup. ipsi cat co razius in notis ad paulus. lib. 2 tt. 19 et in § 1. instis de nup. adque ita filii ab ortu. etiam jure naturali exigencium. tenent, consilio et authoritate parentum matrimonia contrahere satis constat ex sacra Scriptura genesis c. 24 28 deuteronomio c. 7. exod. 22 paulus 1 ad Cor. 7. et ex c. 1. c qualis 30 q 4. ubi sim. L. et e bangelium. et aliter contrahentes graviter pecant ut docet So. in 4. d. 28

. q. 1. art. 1 colu. ul.

qi. art. 1. col. vt. petrus de. ancarano. consilio 3 fol. 444. tamen si matrimonium sine authoritate parentum ratum et validum sit ut d. est superius explicat. 3 a. 29 in c. 1. 28 qi. nec obstat quod dicitur in c. 1. despon. impub. ubi omnino adimplere debet nam glo. fi. ubi com. recepta teste abbe ex preposito ibidem n. 4. idem abbas in c. si vir n. 3. de cond. ... so. in 4 d. 27 q. 2 art. 2 col. 2 refert quod non debet eo loco non inducere necessitatem et filius ubi pervenerit ad pubertatem sponsalia a patre antea contracta debet omnino adimplere de honestate qui sensus licet mise verus sit non tamen convenit illis quod ibi omnino que propie necessitatem inducunt glo. quod debet in clem. attendentes de statu mona barto neq. l. 3. col. 2 c. de pigno. receptus teste rosso in § curare notabili 1. de ... ... nec illis quod cuius voluntas decerni non potest quibus aperte significat quod sponsalia ante quam fuisse contrahata eo enim tempore infantis voluntas discernere non potest ut cons. tat ex aristote. libro 11 animalium. et duarengn 4 d. 27 q. 3 art. 2 explicat so. ubi q. 2 art. 2. nec quod ille in 2a parte mentionem facit de impubertate sed de etate perfecta que ad contrahenda sponsalia est quam adimpleverat c. literas c. accessit despon. impube. l. in sponsalibus despon. ff. coba. 1 parte c. 2 quare vere dicendum videtur filium puberem et tacentem obligari sponsalibus a parentibus contrahatis ex eo q. 2 in hac specie ex promissio facta respectu filiorum puberum. que promissio a. l. colligit ex sola filiorum taciturnitate vel approbacione ut probat quod in c. 1 § fi. desponsa impub. in 6. d. c. 1 ... 1 parte ubi si aliquo modo, non consensit filius si vero pro minoribus quam a patre contrahunt sponsalia respectu eorum filiorum minorum quam adest promissio in terpretatiba q. 2 patris promissio est filij promissio circa vere filius obligatur quo usque factus maior 14 annis, vel consenciat vel disenciat. c. 1. 20 q. 2. et hoc probat quod ... et in hac specie est inteligendus. d. c. 1 in 2 parte despo. impub. ... omnino naturali ad patres pertinet cura filiorum usque ad etatem legitimam et eorum volun tate et consensu factum videtur quod fit a parentibus ut ex aristo. tele lib. 9. ... c. 6. probat elegante tho. ... colleg. 2 art. 7 et 2a 2e q. 10 art. 12 ledesma in 2a 4i q. 9 art. 10. so. d. 27 q. 2 art. 2 tangit coba lib. 3 variar. c. 14 n. 13. et comper tinent jura que havent aliquem fieri monachum vel propia professione vel paterna obliazione facit enim in paterna oblacio filium esse obligatum monasterio usque ad 14 annos quo tempore quantum ad ea que sunt juris divini et naturalis filius incipit esse sui juris c. cum simus et c. cum virum de regularibus c. monachi 20 q. 1. docet augustino q. 49 ... primeros tho. 2a 2e q. 189 art. 4 et de canus coba in explicatione articulos de impedimentis matrimoni lib. 3 41

Nihil ominus scritta dei eclesia ex justisimis
Causis illa semper detestata est et prohibuit

prohibent

dici habent. igitur matrimonia clandestina iustis de causis sunt quia sacramenti religio dignitas et amplitudo postulare videtur ut ab ecclesie ministro et mana cum deliberacione et reverenzia fiat, iuxta glo. in c. 1. cum seqq. 30 q 4 concilium colo. de matrimonio § de tribus catecismo pontif. de matrimonio pag 379 et fol. 496. tum quia in pedimento aliqua contrahentes latent que re dibulgata ab aliis detegunt. et si alter coniugum ut plerumque fit matrimonium contrahatus fuisse negaverit. publico multorum testimonio comprobetur. et denique propter multa et gravia est scandala et pecata que ex clandestinis matrimoniis oriebantur et que numerantur a graziano, in c. si quis diuinis 30 q 4 et in l. 2. et 4. tit. 3. p. 4 copiose a paulo. 1. ad corin. c. 7. coba- 2 p. c. 8 in princ. n. 7 sol. in 4. d. 28 q. 1. art. 1. et 2. unde manifeste constat pecare mortaliter clan destine sine iusta causa contrahentes cum faziant contra preceptum ecclesie in regrani. c. nulli fas q 19 d. c. qui resistit c. quicumque 10 q 3. c. violatores. 24 q 1. Soto. ubi supra q. 1 art. 1 et 2 col. 2 navarrus in manual. c 22 n. 68 et in sinodalibus constitucionibus ab episcopo excomunicantur ut docet navarrus in manual. c 28 fol. 41 et postea dizemus.

Cum alia palam contrahunt et cum ea in perpetuo adulterio biuunt

Ex his constat matrimonium 2. loco palam contrahatum ante concilium trid. habeo qui prius cum alia clam contraxerat non fuisse validum et cum cum 2. in perpetuo adulterio biuire quod satis probatur in c. si inter despon. c. licet. et in c. de desponsa duorum in hac specie ita contrahentes cum 2. muliere nec debitum exigere nec petenti reddere posse sine pecato mortale. et ita docet Soto in 4. d. 28 q. 1 art. 2 ad 3 m et sentit navarrus d. c 28 fol. 47. dubium tamen est an in hoc casu posit dispensari a sumo pontifice in 1. matrimonio clandestino et ipsum di soluere ita ut his licite posit contrahere cum 2. et cum ea tute biuere et dicendum videtur in matrimonio de presenti contrahato non dum consumato posse summum pontificem dispensare et cum sepenumero dispensase constat. dicit Antoninus 3 p. tit. 1. c 22 ledesma in 2. 2. q 69 art. 7. col 1. caietanus in opusculo 27. questionum q 24 et in hac specie tres vel quator dispensase pi... ut testatur nabarrus d. c 28 fol. 44. quod primo probatur 2a. nam indisolubilitas provenit in matrimonio ex eo quod est sacramentum significatibum unionis xpi et ecclesie et quia illud fecit indisolubile xpus reservando sibi vim et authoritatem disoluendi mathei 19. pro illa verba quos deus coniungit homo non separet explicat vicencius in c. 2 n. 3. de translatione episcopi sed matrimonium non consumatum non sig nificat predictam unionem sed tantum coniuncionem xpi cum anima fideli per graciam c. debitum. de biga d. tho. et alii in 4 d. 29 q. 1 art. 1. concilium colo. de matrimonio § que omnia quod matrimonium de presenti non consumatum non est indisolubile. 2o. probatur authoritate c. ultimi de sponsa duorum. ubi pontifex facit potestatem quibusdam utendi matrimoniis 2o loco contrahatis biuentibus sponsis de presenti 1o loco ductis de cetero inquit ut non fiant per ista matrimonia antea vero contracta non rebocat quo merito inde coligimus pontificem disoluisse sponsalia de presenti contrahata cumprimis et quod sepenumero summi pontifices fecerunt iuste factum esse credendum est. sed multi pontifices re diligenter perpensa matrimonium non consumatum disol uerunt ut referunt

dissolverunt et referunt authores predicti quod matrimonium est dissolubile et hanc partem in specie
probavit glosa celebris in c. ex publico de convers. coniug. communiter recepta teste abbate in disputatione
2. col. 3. prepositus in c. 1. de sponsal. duorum et c. 2. de spon. n. 6. feling. in c. cum in ecclesiarum n. 20
aut. 60 de constit. decius consil. 118 et in litteralis. Repp. cons. 41 n. 14. bald. 4. navarr. in ma. c. 22.
n. 21. et ex theologis sane nostrorum com. firmant caietanus opusculo 27. questionum q. 28 silbestr.
verbo divorcium q. 4. medina lib. 4 de sacro homi. com. c. 88. qui dicit concludunt matrimonium
non consumatum dissolvi posse per pontificis dispensationem ex iusta causa factam quamvis quod opinionem
esse com. apud theologos testat Iacobus Ximain de potestate ecclesie c. 14. coba. 2 parte
c. 7. § 4 n. 14. ledesma in 4. q. 41. q. 69 art. 7. so. ibi d. 27 q. 1 art. 4 sed argumentum nostrorum
com. sententiam non refutant nec sua confirmant namprimum tenet quod matrimonii essentia consistit in mutuo
consensu contra encius c. licet de spo. duorum cum citatis flor. de sacramen. § 7. quod in matrimonio rato
vel de presenti non consumato reperitur carnalis enim copula non est de substantia obligationis
sed accidentalia quedam perfectio ad finem silicet prolem consequendam. quod respondet enim verisimum est
matrimonii substantiam in eo consistere quo ad obligationem solo enim consensu mutuo obligatio contrahitur
ad copula carnalis operat ultra obligationem dominium quodam quod per solam corporum traditionem ac
quiritur ut so. fatetur d. art. 4. col. 4. et iuxta ea que docet tho. in 4 d. 27. q. 2 ad fin. fortunius
in c. 1. de pactis n. 4. ut etiam substantia voti simplicis solo promissione deo facta consistit
sed traditio et acceptatio qui in voto solemni intelligitur facit rem magis indissolubilem
preterea xpi reservatio mathei 19. quia potestas dispensandi et dissolvendi matrimonium con
sumatum ablata fuit pape per significatem et perfectionem sacramenti nove legis quod et con
consecrat et facta iam unio inter xpum et ecclesiam representabat. ad 2m. responde illa
verba non in [illegible] de matrimonio rato sed de consumato ex illis verbis erunt duo in carne una que
immediate procedunt hoc satis probavi lateter deducitur ex Alex 3 in lateranensis concilio sic explicavit
locum illud in c. ex publico de conver. com. et c. 2. cod. tit. cuius interpretationi summa fides adhibenda ut docet
in nocen. in c. quod suscepti muneris de foro comp. navarrus in c. novit de iudi. n. 3 corasallo 4 et in c.
fi. de his. no. notabili 3 et probat in c. hec est fides et in c. quoniam vero 24 q. 1. in c. 1. de consti. tu.
fi. decimo. notabili 3 et probat in c. hec est fides et in c. quoniam vero 24 q. 1 in c. 1. de consti. tu.
et sic nimis audater so. reprehendere videtur pontificem quasi absurdum esset sic xpi verba
enarrare ut tantum in matrimonio consumato intelligeretur et affirmet multo melius explicasse illud
locum nicolaum pontificem in c. ex cusis 27 q. 2 cum tamen ipse illa exponit de matrimonio consumato
agat et non de rapto ante copulam ut notavit ibidem gratianus et turrecremata et erudite
explicat medina de sacramentis homi. conti. c. 88. cuius q. 99. ...
non obstat 3m. arg. matrimonium rato esse sacrum ut est consumatum et omne robur et insolubilitatem
accepit matrimonium adeo in statum innocencie ut art. 10 in c. 1. de bot. in 6. sed in statu innocencie non fuit
matrimonium consumatum tum quia adam non cognovit evam ut patet quod est indissolubile respondetur illud esse verum
factum et repugnari lege divine illud dissolvi ut etiam repugnat dissolvi votum simplex c. rursus qui cle. vel
vel vo. hoc tamen non probat non posse papam ex iusta causa dispensando solvere sine deformitate
quia tale matrimonium est quidem sacrum sed minime significativum unionis illius indissolubilis xpi
cum ecclesia in c. cum societas 27 q. 2. que est quam causa xps sibi uni matrimonii consumati solucionis
reservabit.

reservabit in c. 2 detransl. epi vel. qd vero po. in d. c. 4 · d. cho. ins. attendet ita intelligi ut de eus rerum omnium Conditor qui in paradiso terrestri matrimonium constituit in statu in nocencie in disubulitatem. eidem matrimonio dedit in l. gratiae per illa verba quod deus coniunxit homo non quequidem de matrimonio intelligunt. Consumato. ut ex precedentibus patet cithis ... in d. c. et ... nostrorum sent. et theologorum opiniones probat tandem. videre est apud ledesmas in 2 ... 4 q. 69 art. 7. colu. penult. ex quibus infert. matrimonium consumatum. quod eo vinculum esse indissolubile et dispensatione pape dissolui et separari non posset ut patet ex c. 2 cum seqq. dedibus. et hereticum esse odie oppositum asserere iuxta Concil. trid. ses. hors. ... et canone 4. 7. 8. et patet ex theologis et de iurisperitis ... relatis et cobar. 2 p. te c. 7 § 4. n. 7. speculum consc. 2 p. te art. 28. nabarr. in ma. c. 22 n. 20. quidquidam contrarium. falso arbitrent multi. quos citat dezius in c. que in ecclesiarum ellu ... d. ... Gracus cons. 1. colu. 2 n. 31. videlicet. matrimonium consumatum dissolui a papa sed. error est intolerabilis et falsa oppi. et heretica Cum xps potestatem separandi matrimonij consumatum sibi soli reseruauit matei c. 19 et sic papa exclusit qui homo est nec obstant uerba ex ... c. 2 detransl. epi. quibus existimant proueri eorum opi. nempe matrimonium esse spirituale inter epum et ecclesiam. Contractum c. si ... esse reseruatum a xpo per illa verba quos deus et. ut est clarum reseruatum carnale matrimonium sed papa pot dispensare in matrimonio spirituali ipsum disoluendo. ergo et potest dispensare in matrimonio carnali. ... sancti ... satis factum videt. per illa verba quos deus. reseruare xpum solucionem matrimonii spiritualis non in sensu literali, constat enim de matrimonio carnali agere sed in sensu morali quiquidem sensus. ... in scritura sit ab spiritu sancto intentus non sufficit argumento eficax ad probandum aliquid esse de iure diuino obligatorie. Solent enim pape uti scriture testimoniis in sensu morali ad propria decreta confirmanda, ut patet in materia pluralitatis beneficiorum. ad probandum enim aliquem non posse duo beneficia hauere adducunt verba xpi nemo pot duobus dominis et. c. 1. 21 q. 1 que verba in sensu literali longe allud significat ut probat Castro. lib. 1. contra hereses ... cum caeteris 1 p. te q. 1. art. 10. Cum ergo matrimonium spirituale non sit reseruatum legi diuin in sensu literali ipsi xpo ut est reseruatum matrimonium carnale merito papa facile matrimonium spirituale disoluit et in hac specie non facit ... diuinam. Nec eciam obstat 2 argm. videlicet qd pot papa dispensare in voto solemni tamen in eo sit realis quedam tradicio et acceptacio ut in matrimonio. ... quo casu obligacio iuris diuini contra hat. precio facta humano, ut ad notauit glo in c. cum ad monasterium de st. ulti, de statu mo. a communi recepta teste felino c. si quid n. 14. rescrisit ... cons. 63 volu. 4. do cent sancto tho. et maior durandus et alij in 4. dist. 38. q. 1 art. 1. medina lib. 4. de sacrorum homi. Conti. c. 4. etiam si contrarium existimauerit. d. tho. sicut contrarius 2a 2e q. 88 art. 11. So. lib. 7. de iust. et iur. q. 4 art. 2 et alij relati a nobis in c. 2 n. 11 de testamen. nam respond. argm. idem conclud potuisse papam extra dispensare in matrimonio consumato ut etiam in voto, nisi xps in specie solucionem sibi reseruasset ut dictum est et in generali comisione facta a xpo suo vicario faciendi omnia que fuerint opportuna et necesaria ad eclesie conser

uacionem

Conseruationes de qua in c. qd cumque 249. non consent comisse ea que specie ipsi xpo sunt reseruata. Et cum sit generali de off. vi. ca. in c. prudenciam §§ sexta questio de co. d. deleg. in voto autem soluciones sibi non reseruabit quia non erat noue l. sacius significatiuus vnionis illius infallibile inter xpum et ecclesiam quomodo illustranda esse solucio mediate uius dificultatis prestita lib. de penit. tratatu 2 de Confessione, fol. 123. Cum igitur in hoc casu non sit admitenda dispensacio dubium est quid sit Consulendum illi qui ante Concilium trid. Contraxit matrimonium clande[stinum] et Consumauit et postea contraxit cum secundo in facie ecclesie et ex ea filius su[s]cepit et rursus eius vxor cum alio contraxit et ex eo sobolem procreauit. pericum enim videt. Consulere ut redeam ad primum et verum matrimonium cum periculo scandali grauia posset fortasse in hac specie grauiter puniri ab inquisitoribus heretice prauitatis, quasi non recte sencientes de matrimonio vel de sacramentis. Iusta ei quod docet viladiego de heresi. q. 9 coba. 2 p. c. 7 § 3. n. 6. de spon. Sufficit igitur ut tacitus vi cit. 1. loco. Contrahentes mutuo consensu occulte ad iudicem adhibito et consensu ingrediant monasteria in bonis non succedencia. Iuxta tex. in c. cum sim. c. sane c. coniugatis de con. d. 5. con. Sentit nabarrus in ... c. 28. fol. 47. et inde certiores reddi in ... contrastinet in secundam vxorem et 2 maritum. Cum eis matrimonio pperant ut in iure contrastinet in hac specie curandum est de scandalo cum vtilius scandalum nasci permitit quam veritas iusticie et disciplinae relinquat. Iuxta reg. qui scandalicauerit de reg. iur. d. tho. 2. 2e q. 43 ar. coba. in reg. peccatum ipse fol. 8. filii autem ex 2a vxore et 2o marito suscepti cum sugiu p. insignia matrimonii et de bona fides in altero. Contrahenciuum sunt legitimi et succedi in bonis iuxta tex. in c. ex tenore qui filii sint legitimi optime explicato coba. 2 p. c. 8 §. adquisita in hac specie damus casum in quo filius succedit patri non autem pater filio. L. 6 tauri et idem docet telus fernandez n. 6.

Vestigiis inherendo precepit

Ex his et aliis precedentibus et sequentibus constat concilium trid. hic partim imitari et sequi vestigia innocencii 3. concilio lateranensi in c. cum inhibicio de cland. spo. et 3. thomo conciliorum fol. 740. et partim interpretari decissiones innocencii 3. sequit. cum vestigium duin precipiebat ne matrimonia clandestina contraherent et tunc denunciationes fierent in ecclesiis per presuiteros competenti termino ante quam matrimonium contraherent non autem faciendi illas denunciationes explicat et prepositus de sue antiquo ibidem q. 4 hostiensis in suma tit. de cland. despo. §. qd modis et competenti explicat autem concilium illas decisiones innocencii 3. nam qd ille dixerat in genere competenti termino interpretatur in specie ut in tribus continuis diebus festiuis ante celebrationem matrimonii ter ab proprio parrocho tribus continuis diebus festiuis interquos matrimonium est contrahendum in ecclesia inter missarum solemnia publice denuncient. illi inter quos matrimonium est contrahendum que omnia miro ordine seruentur et denunciationes ita fiant grauiter peccat parrochus et pa... est ut do...

est ut docet Alfonsus de Vera tit. in Appendice fol. 4 et 4. et postea dicemus sunt in faciende denunciationes in eclesiis utriusque volencium contrahere ubi fuerint diversarum parochiarum ut docet Innocencius n. 1 et 2 Hostiensis Collu 2 Cardinalis n. 3 et in ceteris et Bagamundus observandum est decisio Concilii trid. hac ss. c. 7 ut explicat Alf. d. c. cum in tabulario Grego. Lop. L. 1 tit. 3 p. 4 Q. en la iglesia ex quibus patet denunciationes predictas etiam attento Concilio trid. in hoc c. non esse de necessitate et essencie matrimonii sed solum de precepto eclesie ut patet ex illo verbo precepit et quia semper denunciationes fuerint de solemnitate et precepto iusta ea que docet D. Thom. in 4 dist. 28 q. unica ut L. 3 dist. 34 q. unica art. 1 Sco. 4 dist. 28 q. 1 art. 2 illud enim dicit de essentia matrimonii sine quo non pot. subsistere matrimonium scilicet mutuus et legitimus contrahencium consensus verbis de presenti vel signis significativis Concilium florentin. de sacramentis § 7 et c. licet de sponsa duorum Concilium trid. hac ubi cap. mutuo consensu, in textu sed olim ante Concilium quo sine his denunciationibus erant valida ut dictum est § quamdiu eclesia et hodie valent ut patet hic verbo quamvis licet quod denunciationes sunt tam tempore cepti & matrimonium sine illis contractus validum est etiam hodie precepit quod parochis ut eas denunciaciones ordine faziant et ut inquirant de impedimentis ut probat Greg. in d. c. cum in tabulario in L. 1 tit. 3 p. 4 et alia nonulla que et contrahentibus presupiunt etiam alia que explicat Alfonsus de Vera tit. in Appendice fol. 3 p. et que nos fecimus.

In facie eclesie procedatur

Celebrare matrimonium in facie eclesie est publice contrahere docet Card. d. c. cum in iudicio n. 4 ad fin. probat satis in L. 1 tit. lib. 4 ordi. L. 1 et 4 tit. 3 p. 4 eclesia autem tribus modis sumitur 1. pro collatione omnium cristianorum unam fidem coleneium que catholica et universalis est eclesia cuius caput est Christus et nos sumus membra de qua agit d. i desump. tam in Cir. de sacramentis Concilium colon. explicatio simboli verbo unam sanctam eclesiam 2 accipit eclesia pro collecione parochianorum sub uno rectore in c. relatum 2 dist. 3 accipit pro templo materiali, ut in tit. de eclesiis edificand. et in tit. de inmunitate eclesie explicat Antonius 3 p. tit. 12 c. 5 § 2 et iusta L. 1 tit. 10 p. 1 et ibi lupus et L. 1 tit. 14 p. 1 sed quamvis in 2 et 3 significatis videtur accipere eclesiam Concilium hic ut satis significat in illis verbis precedentibus in eclesia intermissarum solemnia nihil ominus consuetudo regionum in hac specie est servanda est matrimonium publice in eclesia vel coram maiori parte vicinorum vel consanguineorum vel amicorum et quorum parocho et precedentibus denunciationibus. Ita ut reste et in facie eclesie censetur contractus iusta ea que docet maior in 4 dist. 27 Tho. grama. cons. 168 n. 12 hec enim consuetudo varia regionum in hoc casu non videtur sublata a concilio trid. iusta Grego. in c. 1 de consuetudine in 6 et 92 ubi Felinus in c. 1 n. 14 de regul.

n 14 decre sud — Ubi parochus viro et mulieri ... m se interrogatis

hic precipitur parocho ut contrahere volentes interroget et ut certior fiat de mutuo co
consensu et subiungat et nunciet verba ego vos in matrimonium coniungo contrahenti
ceterumque hic verba precepit ut consensus ita aperte exprimant ut parochus
et testes ita sint certi ut de his testimonium ferre possint precepit enim contrahentibus
ut ipse etiam que impedimenta sint diligenter inquirant et ut proprium parochum in
et idoneos testes adhibeant in matrimonio contrahendo, et alia nonnulla que ibi cat
... in apendice fol. 2
Ut consens. de vera ... f in apendice fol. 2

C. 029 mutuo consensu in [illegible]

Ex his verbis manifeste constat ad matrimonium contrahendum non solum consensus
deberi requiri sed debere etiam esse mutuum probat. l. [illegible] m. c. licet de spo. impub. cum
flor. de sacram. [illegible] 7. et probat ratio in matrimonio enim contrahunt obligatio perpetua ad unu
ut patet ex diffinicione matrimonii relata m. c. illud. de presumis. § 1. de nup. cum
c. 1. § ad quam consensus est necessarius [illegible] consensu de exitio et obligatio [illegible] q. qd
nostrum de Aegusu ff. sed obligacio est mutua complectens utrumque coniugem
ut patet ex paulo 1 ad Corinthi. c. 7. c. non debet de consag. et aff. q. consensus
quo illa contrahit debet esse mutuus. qd. etiam suadet alia ratio maximum non est donacio
sed contractus quidam gratuitus do ut des. recipio te in meam coniugem. [illegible]
[illegible] me in tuum virum accipias sed in contractibus non gratuitis non requirit mut
consensu nempe vendo si emeris. et contracio. ut patet. q. de sua natura hau
matrimonio ut requirat mutuum consensum ut docet [illegible] Sont. teste ledesma in 2a 4 q 47
so. in 4 d 27 q 1 art. 3. quin immo non solum debet esse mutuus consensus verum etia
utrique parti significatus aut verbis aut signis. c. si mater de spon. c. si. de spo. impub.
c. plus impr. de cond. appo. si non pot esse mutuus nisi utrique parti notus sit. q. debet
significatus. minor probat consensus ex una parte ex sui natura habet eam [illegible]
condiciones. ut indicat accipio te in meam si me acceperis in tuum. q. ut sit sit
ficiens et minime condicionalis consensus oportet ut constet mihi hic et etiam m
accipere in coniugem. alio quin non videtur consentire constare aut mihi hic non pot. de sua accept
cione nisi per signa exteriora q. signa exteriora sunt necessaria qd nisi perceperint os d. c. fu
cob. 2 ple c 4 lup. m L 4 ff 3 p 4 nec his obstat d c. fue dandi ut verba esse necessa
quod dixi in matrimonio ecclesiae cuius l. reg. gl. [illegible] existimavimus verba esse necessariu
saltem in valentibus loqui ut referens [illegible] tradit tiraquellus in l. connubialibus gl.
n 7. nam respondemus necessarium capi multis modis dicitur necesarium illud sine qu
res non ita commode vel utiliter fieri pot. et sine quo nullo modo fieri valet
verba

... q. 7 q. sunt necessaria ... ex facilioris declarationes.
nihil enim est quod ita bene contra mentem ... ponant verba
quibus ipsa mens apparet Abb. in 4 d. 27 q. 2 art. 1 non sic verba essent
precise necessaria. h. m. d. c. tue sibi non contradiceret qui in fi. dicit mutum
et surdum contrahere posse et exemplat in c. cum apud eodem tit. et significat
Conciliis in illis verbis cum consensu in lectica sed sacerdos debet cognoscere
Consensus illorum [illegible] verbis per nutus vel signa que verba non sunt precise
necessaria sufficit consensus ex intervallo et diverso tempore prestitus
et significationibus ut puta si alter coniugum odie alter vero alio tempore consentiat
priori in sua voluntate durante arg. tex. c. maiores § item queritur de baptismo,
h. m. c. fi. de procura. inb. gl. fi. in c. dilectus de spon. recepta contra teneri
Doct. in ma. c. 22 n. 30. So. in 4 d. 27 q. 1 art. 3 col. 4 ppp consi. 44 in 1 vol. 4
et si abb. d. c. dilectus n. 9. et ant. cons. 64 oppositum affirmet cuius sententia
admittenda videtur ubi tantum temporis effluxerit vel aliquid advenerit
quod mutasse videatur alter priorem consensum. Sufficit actus in lectica in L. 1 in fi.
de [illegible] vel obliga. explicat Cov. 2 p. de c. 4 n. 7 Ant. Chara cons. 227

Ex quibus omnibus et eisdem verbis deducitur materiam et formam huius sacramenti matrimonii
esse mutuum consensum verbis de presenti a contrahentibus significatum ad invicem. ministros
+ [illegible] forma autem essencialem esse ipsos contrahentes qui applicant. constat ex concilio flor. de sacramen. § 7 nam sic
sus franc. a sacramentorum consistit in materia et forma et ministro ut patet ex eod con
cil. v. her. ora. Consensus aut mutuus et legitimus est de essentia matrimonii ut s. est probatum
quod constat consensum mutuum esse materiam et formam huius sacramenti materialiter est.
Significatio illa consensus 1o loco, sive a viro sive a femina forma vero significatio
Consensus 2o loco facta quedam de se rei, in formi et in ceate ut se dicat. vir com
traho tecum erit locum materie et responsio femine que respondet et ego contraho
tecum erit loco forme atque ita consensus utriusque verbis vel signis sig
nificatus erit ad invicem materia et forma ex mente hugo de Santo Vi. lib. 2 de sacram.
p. 11 c. 10 Abb. in 4 d. 1 q. 2 art. 1 explicat So. ibidem q. 1 art. 6. nabarus in ma. c. 22 n. 20.
Nam cum Xps minimus instituens in nove legis sacramentis matheo c. 19 in fi. aliud
fecerit quam antiquum fedus et coniunctionem confirmare et sanctificare in [illegible] ma
teriam et novam formam non instituit sed voluit ut actus ipse contrahentium qui
antea non erant nisi legitima quedam pactio et merus contractus, iam nunc in lege evangelica
sit actus religionis veluti materia et forma in baptismo, [illegible] placuit explicet preterea
forma et materia sacramentorum significant effectum sacramenti ut patet in forma
baptismi ego te baptizo in nomine pa. et filii, effectus vero matrimonii est coniunctio coniugum
sit aut effectum consensus ipse contrahentium expresse satis significat quod actus con
trahentium —

Contrahencium scilicet consensus mutuus utrique parti significatus est pro materia 15
et forma quod Concilium Flo. insinuavit ubi supra dum dicit quod causa eficiens matrimonii est mutuus
consensus per verba de presenti expressus nam cum prius idem concilium in reliquis omnibus
sacramentis materiam et formam et ministrum nominaverit et declaraverit
si qua essent alia matrimonii necessaria forma et materia et alius minister et
preter mutuum contrahencium consensum et ipsos contrahentes sine dubio Concilium
expressisset cum quod de illis nullam mencionem fecerit manifeste constat non aliam posuisse
materiam nec formam quam contrahencium mutuum consensum. nominavit autem con-
cilium ubi supra consensum mutuum causam eficientem. et non materiam et formam quia con-
ceptum habebat sinodus easdem causas eficientes quibus sacramentum perficitur ra-
tione materie et forme quod est in ceteris sacramentis appellavit eas causas
eficientes sicut actus penitentis appellaverat in sacramento penitencie quasi
materiam. non ex eo quod non sit vere materia sed quia non sunt extrinseca ut explicat
So. d. 6. q. 2. art. 3. colu. 8. cum seqq. nec obstat quod omnia sacramenta tribus perficiuntur scilicet
rebus tamquam materia verbis tamquam forma et persona ministri conferentis sacramentum
cum intencione faciendi quod facit ecclesia ut probat Concili. Flor. de sacra. matrimonii.
et hec verba sed in hac sacramenta non videntur hec reperire quia nam ... negommnozem.
Concilium enim quod matrimonii predixerat in omni sacramento requiri ministrum. materiam et formam
in matrimonio se explicavit dicens mutuus consensus qua ratione est causa eficiens matrimonii, ma-
teriam esse et formam adque ideo non esse necessarium alium ministrum

preter ipsos contrahentes. qui materiam applicant et formam. non enim ...
quod cum in ceteris sacramentis requirit ecclesiasticus minister idem videt in matrimonio
necessarius non ut docet Tho. in 4 d. 28 q. 2 art. 3. in ceteris sacramentis ut in penitencia
... sint de essencia sacramenti non tamen suficiunt ad inducendum efectum sacramenti
scilicet absolucionem a peccatis sine sacerdote sed in matrimonio actus nostri sunt suficientes
ad efectum obligacionis vel conjuncionis. in qua consistit sus sancia matrimonii et ita non
est opus alio ministro de esencia matrimonii preter ipsos contrahentes unde a perfe-
cto constat ... verba ... presbitero pronunciari solita et a concilio hic expressa scilicet
ego vos in matrimonium conjungo non esse de esencia matrimonii sed de solenitate sa-
cramenti et imperantur sed ex precepto ecclesie ut docet d. Tho. d. d. 26. q. 2 art. 3 explicat
ibidem So. colu. 8. cum seqq. et manifeste constat ex eodem conci. in illis verbis vel aliis ... verbis
secundum ... forma esset esencialis apud omnes esset una et eadem. nec consuetudine mutari
posset juxta Concil. trid. s. 21. c. 2. et quia nulla sacerdotum verba sunt necesaria ad
esencia matrimonii, omnis enim forma necesaria ad conficienda sacramenta fuit certa et nota
nota in ecclesia sed nulla determinata forma pro sacramento matrimonii fuit certa et no-
in ecclesia patet ex concil. Flor. ... quia nulla talis est forma Concilium omni-
flore ...

fidem regis vm̄ salem tradidit ecclesie orientali nulo modo rem sume
necessariam siluisset nec pie asseri poterit hoc in nostro re denique minister
in sacramentis tenet locum cause eficientis sed concilium aut ubi supra ait quod
consensus per verba expresus est causa eficiens matrimonii quia ipse contrahentes sunt
loco ministri forma enim hec a concilio proposita scilicet ego vos etc. est tantum de
precepto eclesie et solemnitate et non de essentia ut patet ex concilii tridentini hic ibi
dicat et constat ex tradicione et usu perpetuo tocius eclesie de quo
agit paulus ad corinth. c. 4 et c. 1 ansegg 3094 et c. consanguineos 394
et ex concilio colon. de matrimonio §. dicitis §. de ministro. et ita non est admi
tenda opinio magistri canani lib. 8 de locis teologicis c. 9 ad 3m: concilium
colon. de matrimonio ubi supra asserentis verba sacerdotis esse formam essencialem
huius sacramenti et ad hoc est reducendus alfonsus de vera cruz in apendice
fol. 13. et 26/29. dum afirmat post concilium trid. de necessitate matrimonii
et sacramenti esse ministrum proprium presbiterum nam presencia parochi requiritur
ad hoc ut consensus contrahencium sit legitimus non tamen requiritur eius pre
sencia tamquam ministri necesarij huius sacramenti nam si hoc esset verum essent
etiam necessaria forma illa a concilio proposita ego vos coniungo etc. quod tamen non
videtur admittendum quandoquidem etsi nulla verba proferant a presbitero et omnino l
taceat matrimonium illo presente contrahatur est validum ut ad hoc fit alfonsus
de vera cruz in apendice ubi supra. Deinde presencia testium tam necesaria est
quod presencia parochi ad hoc ut consensus sit legitimus ut patet ex hoc c. ubi supra
quilibet et tamen testes non sunt nec possunt esse locum ministri necesarij
huius sacramenti ut patet quia nec proprius parochus erigit minister
proprius presbiter de necessitate precepti ut probant authores relati ab alfonso
de vera cruz ubi supra fol. 27. et in hunc sensum sunt accipienda quecumque deinde sunt
tradita, ex quibus infertur 2° sacramentum matrimonii, ex institutione Christi confert graciam ubi sus
cipitur, iuxta concilium trid, sess. hac. 24 matr., canone 1. hoc est eo movente quo con
sensus posterior accedit priori ut si dicat primus contraho tecum non dum sus
cipit grazia respondente aut altero. et ego contraho tecum et statim inmediate con
fert grazia ut docet Tho. in 4 dist. 26. q. 2 art. 3. et ibi soto. colu. 10. Tho.
22. q. 100 art. 2 concilium colon. de matrimonio § verum. Coba. 2 p. c. 1. § 1. n° 2. c. quidquid
19 quorum fundamentum in specie quod in matrimonio interveniat pecunia que in
alijs sacramentis non admititur facile diluitur quia matrimonium est etiam in sensum
et institutum in officium nature ad obsequium mutuum et mutuam coabitationem
ad prolis susceptionem et ad educacionem adque ideo non inconvenit ut propter

hoc fenez

hoc tenez peremptestat, et debet ad ulterius modionem supplenda ut docet. Solo, post alios, d. d. 26. q. 2. nº 3. collu. 6. — 3º ex precedentibus infertur matrimonium etiam odie contrahatur per procuratores coram parocho et duobus testibus esse validum et verum sacramentum. diximus aut matrimonium esse sacramentum et conferre gratiam concilium trid. ses. 24. canone 1. Sed matrimonium contractum per procuratores est matrimonium ut diffinivit. Ch. de procur. lib. 6. ergo est sacramentum consequencia probatur ex eo quia in matrimonio cristianorum et in lege noba contractus non potest separari realiter a sacramento et de contracto et si possit considerari tamen separatim in hoc enim lege ebangelica matrimonium veterum connubiis prestat quod gratiam conferat per Xpum et hoc solum habet matrimonium in noua lege ut inter sacramenta numeretur quod gratiam conferat, expressione Xpi. et solum differt a veteribus matrimoniis significacione et effectu ut satis aperte constat ex hoc concili. trid. ses. 24. in pro. dicto. gratia. et colligit, quod quod erat de substanzia matrimonii ante evangelium illud est modo de essenzia sacramenti hoc est materia et forma contractus naturalis est etiam materia et forma sacramenti matrimonii ut dictum est ses. docet So. in 4. d. 26. q. 2. nº 3. colu. 10. hoc per consequens si contractus per procuratores est matrimonium erit etiam sacramentum. ut docent doctores relatis a Coba. de sponsalibus C. 1. § 2. nº 6. alfon. vera cruz in apendice fol. [illegible] nabarrus in manuali c. 28. fol. 49. quam vis caietanus 2. thomo, opusculorum q. 1. de matrimonio afirmet non esse sacramentum et ipsum sequatur canonus in relecione de sacramentis in genere. victoria in suma nº 224. quorum argumentis satis respondet. So. in 4 d. 27. q. 1. nº 3. col. [illegible] — testius —

Sunt de el una tantum denunciatio fiat.

Quamvis regulariter parochus teneatur et eciam precipiatur ut tribus diebus festivis continuis publice in ecclesia denunciet personas contrahere volentes ut patet ex hoc canone, et ex his que diximus supra vestigiis, poscit tamen parochus ex arbitrio autoritate, ad pauciorem numerum eas denunciaciones redigere aut prorsus omittere et matrimonium celebrare coram duobus testibus ut patet cais. supra. et quod si tenebitur tamen parochus denunciaciones facere ante consumacionem matrimonii, nec potest eas omittere in hoc cassu ante consumaciones quia tamen enim requirit ordinarii licenzia ut constat ex e. deinde et explicat alfo. de la vera cruz in apendice. fol. 3. et 4.

ex quibus

Ex quibus manifeste constat concilium tacite precipere parocho in d. § deinde
repermittat contrahentes post contractum matrimonium sine denunciationibus simul
in una et eadem domo cohabitare nam si denunciationes sunt faciende ante
consumatum matrimonium necessarium est ut separentur donec denunciationes fiant ne
copula seculo post contractum matrimonium et ante denunciationes preceptum
ecclesie violetur et ut graviter peccet et ut euitet periculum fornica
cionis et incestus et alia scandala sicut saepe in merant inter
eos impedimentum occultum impediens et dirimens matrimonium et postea detegatur
hodie tamen in conciliis provincialibus ut periculis et excandalis obviatur
denegata est parochis potestas et authoritas remitendi has denunciaciones
ante matrimonii contractum idque sub pena suspensionis ab officio et beneficio. et dis
precipitur ut occurentibus huius modi negocijs ea ad ordinarios eorum offi
ciales deferant ut statuant quod expedire visum fuerit. ut constat ex
concilio valentino sess. 2 c 26 et concilio Zacharen. actione 4
c 34. textus.

nisi ordinarius ipse expedire iudicaverit

Ordinarius autem proprie dicitur summus pon. c. ita dominus 19 d. c. in nova 21 d.
c. mandasta de presum. legatus etiam sedis apostolice c. 1 de officio legati c 2
eod. titulo lib. 6 de ... eod. titulo in nouis. et episcopus diocesanus c. cum episcopus
de officio ordinarii in 6 c cum persone de privileg. in 6. et quamvis olim in favores
ordinarii non poterant dispensare ut denunciationes remitterentur
ubi consuetudo legitime prescripta circa has faciendi non exigebat ut docet palud.
in 4 dist. 28 q. 2. col. 3 non enim poterant dispensare contra concilium
generale vel episcopalem constitutiones iuxta glo. ... in etate c. cum dilectus
de etat. et c. omnium recepta tesse decio, et scripta in tit. de judicijs col. 1
felinus in c. nuli n. 2 de res. hodie tamen ut constat ex his que vis con
cedit concilio trid. facultas ordinariis dispensandi in hac specie et remittendi
omnes denunciationes consulente iusta causa ut docet Nab. in ma. c 22 n 36.
et c 28 fol. 61. Alfonsus de vera-t. in apendice fol. 41. causas autem
iustas dispensandi in hac specie refert palud in 4 d. 28 q. 2 art. 3.
so q. 1 art. 2. peccant autem mortaliter ordinarii in hoc casu dispensan
tes et concedentes facultates contrahendi omissis denunciacionibus

sine iusta

sine iusta et rationabili causa nec auita prius diligenti ... cau-
(ca) cognicione nunquam enim tribuit inferioribus facultas dispensandi in
lege superioris nisi causa cognita et suma maturitate iusta Concil trid.
ss. 24 c. 6 de reforma. et ss. 24 c. 18 tradit innocencius de capite in
c. deniens de filiis pres. n.o 2 nabarus c. de sermo n.o 4 alii in c. ad.
si clerici § de adulteris n.o 6 de sudi in c. extirpande § qui vero, de preb. n.o 43
et quan vis alfo. de vera t. ... apendice fol. 4 afirmat posse sicarum
generalem epsi. quem procuissorem appelamus hanc facultatem demitere
denunciaciones Concedere et in hoc dispensare exeo quia unum et
idem tribunal et auditorium censet epsi et vicari generalis et quod fac
vicarius videt eps. facere c. 2 de consu. lib. 6. c. romana de appella. cod. m...
hoc tri. intelligendum est quando potestas dispensandi in specie fuerit vicario
ab epso. concesa et non alias in generali enim comisione officij facta ab ep...
vicario non transit nec continet facultas dispensandi iusta ... in c. qd. et
Laiones de offo leg. glo. celeberima in c. quede causa 294 ... Rebufus
in praxi bene ... fo. de forma vicariatus n.o 44, et n.o 174 et 184 n
... Barus manu. c. 27 n.o 244 ... in c. de offo vi. in 6 et cosas qd doce
Coba. lib. 2 variarum c. 4 n.o 9 et lib. 3 c. ultimo n.o 4 vicari aute infe
riores et forani de quibus agit clem. 2 de resc. cum glo. ... forane ...
cepta ab alex. in ... ff de off. cui n.o 47 Coba. lib.
praticarum c. 4 n.o 8 non posunt nec solent hanc licenciam Concedere
iuxta ad ... fr. alfon. de vera t. fol. 4 iusta tradita c. de ... delegat.

testus.

qualiter presente

presencia parochi et duorum testium est hodie necesaria ut contra hencium consensus
legitimus et legitime matrimoz contrahatur et ita de necesitate contractus et matrimonii, et
preter hoc nula cosa est aliud ut est ... iustus requirit aut cosas presencia moralis et
mano more hoc est ut extiam trad. stant ad illud qd fit tamquam testes oculati qd ex
probat quia moraliter loquendo qui non adest more humano ... ciens et ad ... tens
non censet presens in iure iusta ... in l. quorum ticio ... in l. testi
et ibidem baldus n.o 8 c. de testibus in l. i. de vroe ad focatos in c. presencium ...
trogatoria de testi. lib. 6 et quia cum testium presencia requiritur ut postini ...

[illegible] testimonio [illegible]

tet esse habiles volentes contrahere sed. si non adsint more humano non sunt presentes tamquam testes set tamquam lapides. quia presencia moralis et more humano est necesaria unde si aliquis presente et dormiente parocho vel ebrio, et dormientibus testibus ebriis vel menticatis vel furiosis contraxerint matrimonium in fraudem legis essent sacrilegi. imo si adsint parochus vigilans et testes et nihil ad factum adsint, matrimonium nulum est quoniam huiusmodi presencia est fisica et non moralis requiritur autem moralis ut matrimonium valeat ut [illegible] et docet Alfon. de Vera [illegible] in apendice fol. 12 si vero metu coactus adsit parochus et adsit ad illud. quod fit. valet matrimonium cum detur presencia requisita parochi et metus tum iuritet matrimonium quando inferetur ipsis contrahentibus in c. cum locum c. veniens de sponsal. non est in-presencia parochi et duorum testium precisse necesaria de sustancia matrimonii, illud enim dicitur de essencia sine quo non pot subsistere matrimonium ut dictum est [illegible] vestigis in herendo et patet concilium florentinum de sacramento § 7. set si in presencia testium et parochi valet matrimonium clamdestine contractum ante concili trid. ut patet in c. nec illud ad [illegible] 30 q. 4. in c. 2 et 3. de clan. desp. despon. c. cum causa c. si de raptoribus et dictum est superius et hodie, poterit dari casus in quo valeat et dispensacione pontificis eos contrahi sine presencia parochi et testium quia non est de esencia matrimonii preterea, quod est de necesitate iure positivo ut in hac specie non est de esencia eclesia enim et concilium non pot efficere ut sit de essencia quod antea non erat, nec tolere et rebocare dispensazione quod antea erat de esencia et sustancia sacramenti iure divino ut patet ex concili trid. § 21 c. 2 et ibidem salba eorum sustancia [illegible] suo iure esplicare quid sit verus et legitimus ad contrahendum consensus ut statim dicemus est igitur presencia parochi et duorum testium de necessitate consensus legitime et ad hoc ut odie sit consensus legitimus et matrimonium legitime contrahastum idque iure positivo tantum ut patet ex hoc [illegible] qualiter quod tamen necessarium est ex iure positivo, ne sint consanguinei et in sacris constituti contrahentes ut eorum consensus sint legitimi c. non debet de consang. et a[illegible] clem. 1. cod[illegible] c. si quis eum bescat 3 rd. c. 1. et 2 qui cle. vel vo, [illegible] 28. q. 1. [illegible] c. 6 § 3 nabarus in manuali c. 22 nº 43.

§ parocho vel alio sacerdote testis

proprius parochus vel qui prest parochie volencium contrahere vel alius sacerdos de eius licencia speciali est necesarius ad matrimonium legitime contrahendum. ut patet ex hoc. c. ibi ter. presbiterio, parocho et in [illegible] eius

44

p. preterea et qui potestate ordinaria possunt contrahentibus sacramenta legi[time] ministrare iusta c. omnis utriusque sexus. Concilium Trid. ss 14 c. 7 et ss 24 c. 13 ad hec ut est papa et episcopus diocesanus et idem parochus iusta ea quae docet Nabarrus in man. c. 22 nº 4 [illegible] 28 q. 4 nº 2 et ita episcopus qui omnes suditos sue diocesis potest sacramenta conferre poterit etiam non solum matrimonio coniungere se etiam cuicumque sacerdoti concedere facultatem hoc faciendi quoque suos subditos ut patet ex hoc. Et qualiter ubi c. seu ordinarii licencia parocho aut concedenda est licencia in specie ad hoc faciendum et non sufficit generalis ut explicat [illegible] pag 29 [illegible] Archiepiscopus aut in sua provincia non potest subditis suorum suffraganeorum matrimonio coniungere nec clericis et subditis suffraganeorum hanc facultatem concedere sed solum clericis sui archiepiscopatus et eos tantum qui sunt sui diocesis matrimonio copulare tunc enim archiepiscopus sit superior suffraganeorum iure communi non est tamen superior subditorum suffraganeorum nec in eis habet iurisdicionem nisi in causa appellationis et aliis paucisimis casibus iusta [illegible] in c. pastoralis [illegible] et ubi cathol. nº 8 de officio ordi. et in c. 1 [illegible] § nec etiam et [illegible] de foro com. lib. 6 c. Venerabilibus de sent. ex. lib. 6 de iure in c. dilecti [illegible] nº 3 de appella. Si tamen parochus ~~vel~~ et episcopus per iniquitatem et sine iusta causa nolent matrimonio coniungere vel alicui faciendi licencias concedere licebit tunc per appellacionem recurrere ad metropolitanus Archiepiscopus et potest ipse licenciam hanc copulandi concedere presbiteris suffraganeorum iusta iura superius relata et quoque mag. [illegible] in c. 1 de supplend. negl. in 6 recepta contra [illegible] explicata ab [illegible] c. si quis contra nº 40 de foro comp. et [illegible] c. [illegible] de supp. negl. parochus aut sponse regulariter videtur necesarius et sufficiat parochus sponsi et si sint diversarum parochiarum ratione principalis eius conclusionis est quia [illegible] parochus sponse in cuius domo celebrari regulariter solebat sponsalia et hoc videtur intelegisse Concilium [illegible] quod quicumque parochus sponsorum etiam solius sponse sit sufficiens. ex eo videtur certo quia cum parochus possit iure sacra suo subdito ministrare c. omnis utriusque s. et Concilium Tr. ss 24 c 13 ad [illegible] et hoc sacramentum non potest sine alio sumi ex consequenti videtur quod possit extraneum cum subdito coniungere et quia qui habet absolutam potestatem ad unum finem habet etiam per consequens potestatem ad omnia media necesaria L. 2 de iuris dicionum omn. iu. c. preterea c. prudenciam § sexta de off. deleg. Naba. in suma de spons. de 4 nº 27 [illegible] parochus unius sponsi vel sponse potest copulare sibi subditum

q[uod] [illegible]

q potest extraneus et uterque contrahens in hac specie videt fieri subditus utrius que parochie ut[illegible] L. 2. C. si unus ex pluribus appella. L. si C. dubus reis L. si comunis ff. comu. prediorum C. p. tuas de arbitris et ex eis qd tradit felinus in C. 1. n. 6. de pres. laudabilis tamen est consuetudo qua in hac specie parochi ad invicem comitunt vices suas. si vero sponsus vel sponsa transierint in aliam parochiam vel diocesim ex loco originis vel domicilij non animo permanendi sed revertendi ad propriam parochiam et neuter eorum ex illius parochie alicne non poterunt copulari a parocho aliene parochie a parocho enim originis vel domicilij sunt copulandi regulariter enim his dicit propius parochus ut patet ex C. et precedentibus et in C. nullus cum seqq. de parochi. in C. 1. cum seqq. q. 2. in C. his qui de sepultu n. 6. concilium trid. ss. 24 C. 13 naborus in C. placuit de peniten. d. 6. n. 7 et ubi aut sponsi transeunt in alienam parochiam animo revertendi nec mutat nec contrahit ibi domicilium justa L. in L. 2 et L. cives quidem de incolis lib. 10. et ubi notat jacobus corazus hostien. et abbas n. 8 in C. fi. de parochi. facit L. non utique. L. domicilium. L. fi. §. penult. ad municipa. et ita parochus aliene parochie non poterit interesse et illo presente contractum matrimonium est nulum ut patet. poterit tamen copulari si his inveniat a parocho illius loci ubi reperiunt. cum licencia propri parochi vel a proprio parocho possunt conjungi in aliena parochia sine licencia parochi illius loci et parochie nam cum hoc sit voluntarie jurisdiccionis et non contenciose poterit exerceri extra propiam parochiam et propium territorium. ut[illegible] L. 2. cum gl. 2. de off. pro consul. et in C. novit. de off. lega. recepte a comuni sentencia. in L. cunctos populos. in lectura n. 83. de suma tri. et fide cath. corrasius in parafrasi sacerdociorum 1 p. C. 7 col. a lib. 3. varinus C. 20 n. 8. quemadmodum et parochus extra suam parochiam. licite pot audire confesionem sui subditi et parochiane ut docet host. in suma de peni. et re. §. cui confitendum col. 1. naborus d. C. placuit n. 84 in peregrinis autem et vagabundis observandum est qd est statutum a concilio in hac ss. et si in civitate vel opido aliquo vel in parochia vel civitate compostelana est deputatus aliquis sacerdos pro peregrinis ille solus pot conjungere justa formam. p. res citam. in hac ss. C. 7. qz solum pot absolvere peregrinos in foro conciencie justa ea que docet navarus d. C. placuit n. 79. nullus igitur alius sacerdos preter propium vel alium de ejus licencia eciam ra. bule cruciate et jubilei vel cujus cumque necesitatis pot matrimonium jungere

ita ut matrimonium sit validum nam tempore 2a bulle vel jubilei vel qualiscunque necessitatis
habeat sacerdos facultatem electus conferendi alia maiora sacramenta ut sunt beneficia
dishe et penitencie tamen quia matrimonium pertinet ad ecclesiasticam policiam et ad bonum
comune spectat ut proprius pastor tamquam pater familias in spiritualibus intersit matrimonio
et inquirat de impedimentis ut dictum est non censetur concessa facultas eidem pres-
bitero electo, copulandi matrimonio volentes contrahere. si hoc aperte non exprimatur.
juris dictio enim et potestas delegata presbitero electo de casu expresso ad alium non
expresum minime est extendenda, c. p. et . g. de officio delegati et ibidem abbas numero
Arg. textus quedocet nabarus. in ma. c. 27. numero 124. numero 249. So. libro q. 1. numero 4.
Colu penul. Articulo aut mortis tamen sacerdos simplex possit moriturum absol-
vere ab omnibus peccatis et censuris. c. pastoralis § preterea de officio ordinarii. c. siquis
suadente 17 q. 4. c. eos de sent. exco. in 6. Concilium trid. sessio 14 c. 9. nabar. in ma. c. 4
n. 1. Coba. c. alma mater ipse § 11. n. 8. So. in 4 d. 28. q. 4 Articulo 4 non potest tamen
matrimonio jungere cum concubina ut filii eficiant legitimi quia hoc nec est
expresum nec hoc sacramentum, matrimonii, est singulis ad salutem necesarium
ut explicat So. post divum tho. in 4 d. 26. q. 1. Articulo 1.

/ Et dubio vel tribus testibus

preter presenciam parochi ut dictum est superius requiritur eciam presencia saltim duorum
testium simul de necesitate consensus legitimi et contrahentis matrimonium. ita
ut si cum parocho non interfuerint presentes duo testes sed unus tantum
tamen sit omni excepcione maior non est matrimonium validum. ut patet ex lus § vis
al. for. de vera ... in apendice fol. 30. Cunsequenter requiritur aut in utroque teste
racionis usus nam representacio moralis exigitur. idest ut ad § fiunt ad illud.
quod geritur idest ut audiant voces et vel videant signa contrahencium ut . d.
est ut explicat al. fo. de vera ... ubi supra. hec autem potencia nec esse nec
dari potest nisi sint ratione compotentes. quia hec condicio requiritur ... qui
testium § nec furiosis de testa . L. Cumpretor § non aut de judi. in c. in famis
3 q 7 non tamen requiruntur in testibus omnes condiciones et qualitates que in
causis criminalibus et civilibus regulariter sunt necesarie justis. in c.
sileles 492 L. lege julia Cum q. de testibus L. ponentes C. eod. sed suficiunt
ut sint doli capaces et mente compotentes cuiuscunque condicionis sint
causa matrimonialis favorabilis sit c. ... eciam in autlesadmi-

in fidei fauorem de sui. iuris ad que et parentes consanguinei femine monachi et moniales et serui et alii incapaces. in hac specie possunt esse testes iust in c. videtur 30 q. 6. et in c. videtur ex ibi aliqui n. 6 qui in toto causa fo. c. super eo. 2 de testibus L. 16 tit. 9 q. 4. So. in 4 d. 41 q. 1 n. 4. Covar. 2 p. c. 8 § 12 n. 8 alfonso de vera + in apendice fol. 32 cum seq. probatio enim alias de se illegitima admittitur in quibusdam casibus et specialibus et ideo quod plerumque natura rei non compatitur meliores probationes. et quia negocium est huiusmodi. et quia remotis arbitris fieri soleat et aliis notum esse non possit quam consanguineis seruis familiaribus et aliis testibus de se non idoneis ad testificandum. ut in d. c. in fidei fauorem. et in d. c. videtur et quia cum xps in aliis sacramentis instituit comunem et facilem materiam. ut in sacramento baptismi, aquam naturalem ita concilium intendit ponere quedam clara et facilia et comunia ut testes cuiuscumque condicionis. ad validitatem matrimonii que difficilia essent si exigerentur testes omni exceptione maiores. et quia in contractibus celebratis in scriptis admittuntur testes alias inhabiles et minus idonei et ideo cum a contrahentibus sint adhibiti et instrumentis de se agit videtur fides eorum probata iusta gl. § et simplicis mandati de testibus § et licet. recepta teste jas in L. 1. § fi. n. 9. de verb. oblig. et in L. 1. Collu penul de testam. quia cum parentes consanguinei et alii testes. alias incapaces a parocho. describantur in libro. iusta concilii c. fior. c. quod haueat parochus videt eorum fides et eorum persone approbate ut matrimonium sit validum ut patet ex hoc et quia ter et pius haueat quia parentes et consanguinei et sic per consequenciam seu in testibus in hac specie erunt idonei testes ut matrimonium valeat velut si legatarii adhibiti in testamentum ad eius validitatem existimantur idonei et per consequenciam de eorum utilitate agatur iusta h. in L. qui testamentum de testamen in L. ditentibus c. cod. denique quia ultra duos testes requiritur necessario presencia parochi cui supplimur eciam alias deficit ius comune cum esset de testam. et eius auct. solemnitate publica escupta in libro. ut ait concilium. quia hauet videt supplere quod deest testibus alias inhabilibus iusta texturm in L. si quis ex argentariis § cogent decedendo,

h.

Los santa sinodus ad inabiles redecit ad ser con

tra hendum

omnes

Omnes igitur fideles et cristiani efficiuntur inhabiles a concilio ad contrahendum occulte et publice matrimonium in hac specie non simpliciter et imperpetuum sed ad sic contrahendum videlicet sine parocho et duobus testibus et si voluerint contrahentes parochum et testes addi decuint sine ulla dispensatione poterunt matrimonium contrahere ut patet ex his verbis et explicat vera [illegible] in apendice folio 3 quemadmodum qui metu mortis contrahunt matrimonium efficiuntur inhabiles ad sic contrahendum videlicet metu. c. cum locum c. de sponsa. 2 desponsa poterit tamen postea deposito metu contrahere legitime justa [illegible] et ibidem notatum in c. ad id. despos. de quo in cons. 219 . et sic etiam si prohibeatur compromittere cum pena et iuramento non censetur aliis prohibitum compromissum. iustatus autem decernit de receptis arbi. c. ad quesita declarat concilium per hec verba et sequencia eum fore legitimum consensum hodie et post concilium confirmatum et promulgatum qui fuerit. adhibitus et significatus quibus libet signis. de presenti quorum proprio parocho et duobus testibus et aliter prestitum et significatum consensum est illegitimum et aliter contrahatum matrimonium esse omnino nullum et omnis contractus matrimonii sine parocho et testibus celebratus esse omnino nullus et cassi, irritos. decernit sacrosancta sinodus quemadmodum alias irritat et anulat concilium lateran. matrimonia consanguineorum contractum intra 4um gradum hoc est declarat consensum a consanguineis prestitus non esse legitimum .c. non debet de consag. et affi. clem. 1. eod. titulo. et in hac specie explicat. so. in 4 d. 28 q 1 ar. 1. cl. 3 et fra de vera iti in apendice folio 12 et justa ea que docet so. in 4 d. 40 q. unica ar. 3 et 4. c. coba 2 pte. c 6. n. 10. naba in ma. c 22 n. 42 unde et si hodie iure antiquo c. 1. 2. 3. de clandes despo. in c. 30 q 4. matrimonia clandestina et sine presbitero, et testibus contrahata essent valida ex eo tantum quemadmodum et circumstanciam prohibebant ut d. est superius et docet sco. d. 28 q. 1. ar. 1. ad primum argumentum hodie autem a concilio preter hec verba non solum prohibetur modus sed etiam substancia ipsius actus. matrimonii et anulat matrimonium occulte contractum sine testibus et parocho et contractum cum solo parocho sine testibus et e contrario. ut patet ex verbis quia aliter et ex verbis insuper etc. in omnibus his cessibus tolunt iura antiqua que non anulabant matrimonium etiam omnino occultum et rursus alia iura quibus in 4 libro decretalium sepe numero matrimonium tacito consensu contractum censebatur ut est talim dicemus matrimonium tamen sine denunciationibus quorum parocho et testibus contractum validum est quia et si parochus omitens denunciationes faciat contra iustissimum preceptum concili et ecclesie et mortaliter peccet et sit graviter puniendus ut est iam dictum. matrimonium tamen contractum in hac specie justa formam concili valet quorum...

parochoct dubg testib, certa cum mutuo et legitimo consensu com
trahatur merito erit validum ut constat satis cardi qosi et dsi qualiter
et ex Al. fo. de vera + fo. 9 et justa ea quedocet Soto. d. q. 28 ar. 2 cun 2a
et nº 2 colu. 4. — eclesia autem catolica in concilio tridenti sess. 24 po
matrimonia clandestina modo predicto irrita facere in utroque foro interiori
et exteriori et conveniente p hec verba irrita decrevit adeo ut oppositum
affirmare sit error intolerabilis et q. difiniciones concilii hac ss. canone
3 et 4 et justa ea quedocet Valdens 2 tomo de sacramentis c. 134.
sol. m4 d. 40 nº 9. Al. fo. de vera ... fol. 13 ner hisad sanctum difficile
... amultis prelatis in concilio tride propositus nempe q pontifex vel
concilium universale non pot materias et formas sacramentorum mutare
vel tollere justa concilium trid. ss 21. c. 2. d. lbo 3 p. 1e q. 64 nº 2
Soto m4 d. 1 q. 4 nº 2 naba in suma de penit. d. 9 nº 31. et qd nulla
potestate creata fieri pot. ut causa suficienter aplicata non inducat suz efectus
sed consensus mutus legitimaz psonaz ex materia et forma ut dictu est et
causa naturalis et eficax matrimonii. Concilium florentinum de sacro §. 7. q. nulla
potestate humana poterit impediri ner mutari materia et forma ...
sacramenti nam omnis nostrorum solucionibus quead rem non sufficient dicendum
est in sacramentis aliquid esse precium et preanbulum. et aliquid substancial
et circa substancias nulla pot esse ner dari mutacio q2 forma ista de iure
divino firma est et inmutabilis. c. sunt quidam 25 q. 1 c. litteras extra 2
de testibus ... cum glo. ibidem. ad circa precium et preambula fieri pot ab
eclesia mutacio ut fit in omnibus impedimentis impedientibus et dirimentibus
matrimonii ut explicat decanus labaina de sacro, nº 20, fol. 343 —
veluti q. in baptismo aqua naturalis supponit tamq precium ex qua si fiat
ablacio su certa et debita forma in subiecto disposito infalibiliter sub
sequetur baptismus ner oppositum ab eclesia fieri pot. sitin p aliquam
artem vel potenciam aliquis vel extraere feceritt aquam na
turale aut eam mutare in aliud humorem non proferca mutare tut
substancia sacramenti in sacro. item penitencia supponit tamq precium
subiecio penitentis et q penitens haveat pecatum et si postea hat legi-
tima confessio et sub sequat absolucio infalibiliter erit sacramentum
sinero p penitenciam eclesiasticam aliquis sub trahatur ... reuza

epti

epi vel parochi fuerit stabilitat aleo epo vel parocho sacramentum est nulum Concilium tri. ss 14 c. 7. dius Ciprianus lib 3 epistolarum epistola 16 c. fi. Vbalden. de sacramentalibus c 49. et tertio mutacio non est facta circa substanciam sed circa quod erat preceptum. eodem igitur modo. est in matrimonio tamen quod preceptum contrahencium abilitas quam personarum abilitate posita si fuerit legitimus contrahatur est inposibilie [illegible] humana potestate eficiatur ut non sit sacramentum sed si eclesia sua authoritate aliquas personas declarat esse inabiles et formam contractus non esse eficazem hec mutacio non est circa substanciam sacramenti. sed circa precepta [illegible] circa subiecta

2º premitendum est necesarium fuisse ut in perpetua tradicione faciendam eclesie a christo relinqueret potestas quantum ad duo. i. ad discernendum quae persone essent abiles ad idonee ad eam perpetuam tradicionem. 2º ad declarandum que essent futura et legitima tradicio non enim decebat regimen eclesiasticum. ut perpetue obligatione unus quisque privatus se se traderet temerario tumultu et sine consilio sed publica authoritate iusta ea que docet So. lib 7 q 2 ar 4 et in 4 d 29 q 1 ar 3 col. 7 et q 2 in matrimonium et in voto. solemni est tradicio et perpetua obligatio ut docet paulus 1 ad cori. c. 7. c non debet de consang. c 2. de cons. et consang. So. d. lib 7 q 4 ar 2 et in 4 d 27 q 1 ar 4 col 9 peculiariter eclesia potuit decernere et explicare que sint abiles persone et que sit forma debita tradendi se ita si aliter contraheret matrimonium vel aliter fierit professio solemnis esset omnino nulus. matrimonium et nula professio ut patet ex eis qui aliter ex c. 1 de voto in 6. et toto titulo qui clerici vel vo. c. 1. cum sequentibus de regularibus Concilium trid. ss 25 c 9 et ex his que docet dius Tho. 2 2 q 12 ar 11 ad primum et 2m. So. in 4 d. 38 q 2 ar 2 col. 10. cobia 2 parte c 7 § 4 nº 7 et hinc constat quare eclesia habet peculiarem potestatem deffiniendi de suscipientibus sacramentum matrimonii et non habet potestatem circa suscipientes alia sacramenta nam in matrimonio cenditur contractus est perpetua tradicio sui et domini translacio que traddit et acquirit corporis ius et potestas. et posesio. ad invicem viro et mulieri explicat petrus So. de impedimentis matrimonialis c 2. de cons. et consang. So. in 4 d 27 q 1 ar 4 col. 9. in eclesia aut et pontificis matrimoni fol. 446.

hec semper fuit potestas a christo concesa circa hanc domini translaciones et impediendi ne contrahentes alter in alterum transferat dominium ut patet in omnibus impedimentis derimentibus matrimonium superius explicat quemadmodum enim et respublica civilis habet hanc potestatem circa res temporales aliquid circa personas ut patet ex toto [illegible] et de [illegible]

et adquirenda posse et ar quirendo. vers dom et usucapionibus et prescricio.
de nuptiis et de gradibus de affini et consang. explicat copiose Conanus lib
commentarior c. 1. cum seqq. medina de testitut. q1. Soto lib. 4 q1 ar. 1. in
in ma. c17 n. 180. ex quibus i. infert ex matrimonio nulo sine parocho et testibus contractu
nullam oriri obligationes vel civilem nec ~~naturalem~~ teneri, ita contrahentes ad contra
hendum postea rite et solemniter iusta formam concili si aliud non intercedat actus enim nullus
nullus producit efectus l. sicut. de operis liber. l. non putavit § non quibus de [illegible] fab. l. 4 §.
condemnatus ff de re iud. c. ad presenciam de appella nabar. in c. cum contingat de res cu. 3
3 remedio sed contrarius matrimonium in hac specie est nullus ergo nullas producit obligaciones de iure
actus gestus contra legem prohibentem substanciam actus est nullus et nullam obligaciones inducit
l. non dubium c. de leg. l. ac consultissima § ex imperfecto c. de test. in c. statutum § si de res in 6
in c. si diligenti de foro comp. sed in hoc casu concilio prohibet et anulat substanciam actus in matrimonio
ut patet ex precedentibus ergo etc. preterea ex contractu gestu contra l. resistentem in specie
non oritur obliga nec etiam naturalis ut in l. cum lege et ibi barto n. 3. l. si quis pro eo de fide jus
l. si non sortem. c. indebiti. auth. sibi rame ad veleianum c. c. cum contingat c. de iure iurando
explicat fortunius in l. veluti n. 11. de just. et iur. sed hic l. resistit contractui matrimonii ergo ex eo nulla
oritur obliga c. de usurp. et male. sed ubi sine parocho et testibus contractus matrimonii non est legitimus
consensus ut constat ex precedentibus ergo ex eo non oritur obliga ad contrahendum denique q. non pot
ra reddi sufficiens quare ubi contrahitur matrimonium cum impedimento dirimencia superius relata nulla
oritur obliga nec producit ex contractu sine parocho et testibus contractu ergo etc. nec obstat quod ex consensu
oritur obliga naturalis l. cum amplius § his natura de leg. iuff. et quod lex civilis non tollit obligas
naturales l. eas obligaciones de cap. deminutis § si vero de legitima ac natorum tutela l. si pene
causa de cond. indebi c. § si naturale de [illegible] non respondemus l. civilem et canonicam non
tollere naturalem obligaciones 1m de tam. ut ex precedentibus patet et explicat erudite iacobus
urbanus d. l. cum amplius posse tn l. canonicam et civilem resistere a principio contractui iustis
de causis et in bonum coe ita ut nula prorsus oriatur obliga d. l. cum lege d. l. non dubium et patet
ex his que diximus in § precedenti nec obstat quod in reducto voluntate pendente si non valet actus ut
fit debet valere meliori modo quo pot. ergo barto. in l. 1. § si quis ita n. 4. d. [illegible] obliga iusta [illegible]
in c. 1. § 1. de despon. impuberum in 6. ubi matrimonia de verbis de presenti a minoribus 14 anis contracta re
solbunt in sponsalia de futuro, ergo ita videtur dicendum in hac specie quod etsi matrimonium sine testibus et
parocho non valeat ut sit valere tn debere eo modo quo pot. sitis tamquam sponsalia de futuro, ita teneri
contrahentes ad contrahendum solemniter, non omissis solucionibus nostrorum relatis a nasso. n. 19 dicendum
videtur non esse terminos pares in hoc casu ubi agimus de maioribus 14 annis et ita c. § 1 ubi
sponsalia de futuro censent contracta a minoribus 14 anis q. adest in eis promissio futura contrahatur
a minoribus 14 annis nupciarum et illa de presenti iuris interpretacione resolvunt in futurum et
idem est in illo casu esse aliquid tale et haberi pro tale legitimis modis frequenter enim leges ob
iustas causas vim faciunt verbis ut significant non significant. c. ex litteris 1 de spon. c. si ciuitas
de sent. excom. in 6. et cum illa interpretacio sit ergo ex tutam disponendi ratione et iuris rigorem iusta [illegible]
in l. tabul nerabus ad l. aquiliam c. cum univers de reg. iur. et sic multorum iurium correctoria ex
illo casu expreso non est extendenda ad hunc casum pro positum. cum hoc non deficit eadem similitudo
et [illegible]

et maior 2a non est extensio fac enda l. quero de legib. c. que iure cor. de Aegasu nº 5

l. hac lege c. de pactis l. placuit c. de iudiciis. §. cum gl. & ibi equitate de renunciat. Jasso. in l.

si constante nº 72. de solu. matrimonio si vero quis ut libidem expleret cum femina concili tridentini firmaza

clam sine parocho et testibus contraxerit et illam violavit vel eam in nuam concilij et alis non ad ...ura in

virum nisi ita cum ea contraheret violavit vel amplissimis futurarum nupciarum promissis decepit

et defloravit tenetur in conciencia legitime matrimonium contrahere nec exosol. ... ab illis qui sunt

iudicis confessionibus tenetur enim iure naturali et divino. tamen tandem restituere quantum ex iniquitate

abstulit exodi. 21. c si res aliena 14 q. 6. de peccatum in ... ibidem Coba in 1 c. 2 parte sed abstulit

sua malicia et dolo, virum et maritum equale. quo restituere debet eundem quod efficere non potest nisi

contrahendo cum illa, ut patet si vero vir esset dispalis condicionis satis facere videtur dando,

mulieri dotem. ex eo quod illa non debuit facile credere iuvenem nobilitate et diviciis superiorem

vole cum ea matrimonium contrahere sed pocius libidinem explere ut resolvit So. in 4 d. 28 q. unica art. 2

ad 4m. maior lib. 4 q. 1 colu. 3. paludas q. 1 nº 2 cetera. g. Silbest. § luxuria q. 4 martinus ledesmius

in 2a 4a q. 48 art. 2 ad 3m nabar in ma. c. 16 nº 18 copiose corduberensis in qq. theologicis lib. 1

q. 13 facit quod eleganter docet Jacobus rebardus lib. 4 variarum c. 15 nec obstat quod a concilio trid. in hoc c.

§ qui aliter annulet huiusmodi, clamdestinum matrimonium nanc ... si anuletur matrimonium ita contractus et

obligatio que ex eo olim oriebatur et 2a contractus non tenebatur quis non tamen soli nec a concilio auferri

potest obligatio que iure naturali et divino tenetur decepto ad restitucionem dampni illati iusta ea

quae docet medina de restitutione q. 3. casu. 11. Coba de peccatum 3 parte in princ. nº 3. So. in 4 d. 21 q. 2 art. 4

2º Ex precedentibus infertur concilium in hoc c. § qui aliter non annulare sponsalia de futuro, et

ideo post concilium clam et oculte contracta et inde valere et obligare ad contrahendum ac

obligabant ante concilium iusta tex. in c. ex literis 2. c 2 c. sicut ex literis de spon. a cor.

recepta gl. in c. requisivit de spon. 2m prepositi d. c. ex literis 2 nº 8 felino in c. 1 nº 6 de pacti

Coba .. 2 parte c 4 nº 3. nam cum concilium in hoc §. qui aliter anulet et irritet matrimonium de presenti

sine parocho et testibus contractum. patet ex illis verbis matrimonium contrahendum. attentabunt et sit

penale et corectorium. nullo modo ... non est extendendum ad alium casum presertim dissimilem

in 2a. ut sunt sponsalia de futuro ut statim probavit ac per consequens non irritat sponsalia ... l.

in 2a. ut sunt sponsalia de futuro ut statim probavit ac per consequens non irritat sponsalia ... l.

interpretacione de penis. l. quero de leg. c. pene de penit. d. 1. c. statutum de electione in 6 gl. ibi

contrahere in clem. unica de consang. et affi. recepta a cor. teste Jass. in l. 2 colu. fi. de iuris domini

iud. Coba in 2 parte c. 1 in princ. docet cardinal. d. clem. unica colu. 3. castro. lib. 1 de lege penali c. 7. Jasso.

et ripa nº 30 in l. oracio de sponsa si constante soluto matrimonio gregori lopez ... l. 1 de spos. tit. 4 nüs

obstat l. oracio de spons. quam passim alegere solet ad probandum prohibito matrimonio a bliqua lege vero prohiberi

eciam sponsalia et prohibito vero prohiberi omnia que presecuntur ad illud. ut probat eciam ... cum

quid in 6. et tradit gl. in l. 2 de iuris des. omnium iu. ad fi. in c. preterea de cosso leg. d. clem. unica ibi

contrahere valde in d. l. oracio, colu. 1. Jasso. d. l. 2. nº 24 ... andre. et andrea in ...

ac cesorium in 6. sed hic ... oppositum probat ibi in hil clo cura est et dum ait oracio neque

illam antoni que de nupcis tantum agebat non comprehendere sponsalia et deficisse in illo casu

et illa lege nova suplevit eciam sponsalia esse nula ipso iure quod ratio probatur nam si sponsalia sunt futurarum

nupciarum promissio l. 1. de sponsa. nupcie autem lege vetante fieri non possunt sequitur promissionem

non valere in quem sensum ... ille dicet non valere ipso iure cor. videlicet quo ... promissio nec

impossibilis vel iure vel de facto ... impossibilium de reg. iur. l. continuus § cum quis de verborum obli.

C. si de pactis. Covarruvias lib. 8 c. 2 nº 3. quem ad medum citan nos. Concedimus sponsalia
inter consanguineos contracta non valere non earum quia c. non debet de consang. et
interdicta videantur. Sed 2º ipso Cov. quo temeraria est promissio nuptiarum quas exe
non licet ob legis repugnanciam. clarissimum quod est illa lege probari legem loquentem de matrimonio
non extendi ad sponsalia satis enim explicat verba in sponsalibus desiere ut observat vel
L. 1. Cod. si. C. rector provincie et hanc esse reducendo de quibus in Ciuramt nº 4 de eplacio
nes adrem facit quod vulgo dici solet ut patet ex scribentibus d. clem. unica ex Alex. Cons. 274
lib. 2. Zipa de pesse ttº de remedis preservativis nº 62. videlicet prohibito matrimonio
prohiberi sponsalia quid est eadem ratio nan fieri non potest ut sit eadem ratio in sponsalibus
de futuro, que in matrimonio de presenti cum in terse maxime existent. L. 1. ttº. p. 4 L. 1 de sponsa
et in nulla dispositione agente de matrimonio et penam imponente sponsalia comprehenduntur
ut constat ex L. solet. ff de his qui notantur infa. ex L. si filiam. c. de inofficio. et tamen palazius
Rubeus in rep. rubr. § 62 in pr. Cob. 2 parte c. 1. greg. lop. tt. 2. de spons. p. 4 nec
obstat reg. vulgaris prohibito uno, etc. non hoc est intelligendum de his per quem necessario
moraliter ad illud prohibitum prevenitur non aut de his per quae multis concurrentibus perve
niri non potest. ut probat. l. in L. cum lege de fideiusso. ubi prohibito a lege ne obligetur
ex venditione empta fideiussor quoque ab eodem emptore datus non obligatur nam si fide
iussor teneretur necessario perveniret ad obligationem emptoris qd. lex vetat nam sol
vente fideiussore ad emptorem reverteretur actione mandati combiniret ut mani
festum est quod indubitatum est prohibito in primo non prohiberi sponsalia de futuro,
quia per ea necessario non perveniunt ad matrimonium juxta quae docet nabarus in ma. c. 22 nº 42
3º infert hodie a concilio hoc c. et quialiter videri sublatum. l. in c. his qui fidem
in c. beniens 2. de spons. c. nobis. de spon. impub. dumplebant sponsalia de futuro prius
contracta copula subsequta transire in matrimonium de presenti et presumi abedem
matrimonium de presenti, duobus intervenientibus scilicet sponsalibus precedentibus et copula
subsequta ut explicat Cob. 1 parte c. 4. § 1. in pr. l. item. in c. de illis c. super eo. et
tunc de cond. a ppo. dumplebat sponsalia de futuro sub condicione contracta copula sub
sequta trans fundi in matrimonium de presenti et presumendum esse matrimonium in illa specie,
et contrahentes a condicione recessisse l. in c. ad id. cum gl. e consuetudine coll. dumplebat matrimonium
metu contractum secuta spontanea cohabitatione per annum et dimidium convalescere ut explicat de zuis cons.
219. Anharan. cons. 207. Cob. 2 parte § 6. c. 3. nº 1. l. eciam. in c. 1. § 1. de spon. impub. in 6 dum ait quod
sibia concurrant .1. sponsalia contracta a minoribus 14 annis re. de futuro verbis de presenti.
2º perseverancia in eadem voluntate post quam ad etatem in matrimonio requisitam. 3º post etatem le
gitima copula vel alia signa vel cohabitatio amplexus vel oscula ut gl. et dd. ibi bene
explicant. Sponsalia illa effeci matrimonium de presenti ut docet Cois et ele Dezio. Cons. 368. ppp.
cons. 41. Beli 4 gl. eciam in c. de cetero in c. non debet de consang. explicata a Cob. 2 parte de spon. de
c. 4 in pr. nº 7 Soto, in 4 d. 29. q. 2 a. 4. denique ora. jura agencia in 4 lib. decretalium vel de
matrimonio presunto vel de consensu tacito videntur sublata nan cum odie per concilium qui aliter matrimonium
sine parocho et testibus contractum sit invalidum et in omnibus fere casibus precedentibus pculte
vel tacite videantur contrahentes consintire videtur seq. eorum consensum post concilium non esse
legitimus

legitimus ar̃g consequens om̃a iura predicta et similia esse concilium sublata [illegible]
q̃ tradit adrianus in 4 de matrimonio q. 11 n.º 3 gaietanus et thomas opusculorum q. 2 de velum in matrimonio
hemicus m c. si de clandestina despon. rem. habere cum sponsa de futuro matrimonium nondum
contractum in facie ecclesie malum esse etiam si animo coniugali res fiat et sponsas
mortaliter pecare clandestine contrahentes et sinodalibus constitutionibus excomunicari,
si igitur clandestinum est matrimonium in hac specie et alijs superius relatis idest sine testibus
et parocho contractum merito a concilio, est sublatum ar̃g consequens odie non sit locus
predictis iuribus

4m fort in precedentibus odie an sit locus L. 49 tauri quam obseruandam et secundum eam
iudicandam esse afirmat grego. lopez in L. 1 tit.º 3 p. 4 gl.º 3 qua concedit parentibus facultas exhere
dandi filiam contrahentem matrimonium clandestine et filium etiam iuxta pramaticam regis filipi
relatam L. 1 lib.º 9 nove compilaz. et hoc etiam apud exteras nationes statum est ut patet ex § 2
tit.º 72 lib.º 4 ordin. portugal. et ex ant.º constanno. lib.º 1 questionum iuris c. 12 ad fines ant. gomez
in d. L. 49. conantur enim L. defendere coba, 2 p. c. 6. in p. n.º 17 et in c. tet inuncius n.º 20.
defensa so. in 4 d. 29 q. 1 ar.º 4 colu. 9 sed tu dic potuisse reges ispanie d. L. 49 matrimonium clandes
tine pugniri q. principibus secularibus rizores moram non patitur neque est alius modus comodior con
subendi rei publice matrimonium inter aliquos ita prohibere ut si contractum sit nihil agatur et in specie
L. 49 contrahentes clandestine pugniri reseruantia causarum matrimonialium a pontifice facta
c. fuimus de condi. cog. et in c. causam q. qui filii sunt leg. ad hunc casum extendi non debet in quo
L. naturalis cogit principem secularem hoc medio uti ad rei publice salutem iusta [illegible]
in c. pergendimus de serie excomo. et notata d. tho. in 4 d. 34 q. 2 n.º 9. ledesma in 2.ª 4.ª q. 96.
n.º 3 hodie igitur attento concilio trid. qui aliter habuerit locum. L. 49 tauri in matrimonio
omissis denuntiationibus sine causa videlicet quoram parocho et duobus testibus hoc enim
matrimonium validum est et habetur ab ecclesia pro clandestino c. cum inhibicio de clandes despon
so. in 4 d. 28 q. ar.º 1 col. 2 n.º 2 colu. 24 et 29 et dictum est copiose superius. L. aut 49 tauri
punit contrahentem matrimonium validum et q. ab ecclesia habetur pro clandestino. non tamen habuerit locum in
omnino clandestino quale est q. contrahunt sine parocho et testibus c. 2 de cland. desponsa et q. contra
hunt coram testibus sine presbitero et econverso nam in his casibus nullum est matrimonium ut
patet ex q. qui aliter et dictum est et cum illa L. 49 requirat ut sit locus illius pene
[illegible] eum esse extendendam ad illos casus. et alios etiam similes in 2.ª ar.º c. pene depen[illegible]
L. q. vero de legibus c. statum. de electio. in 6. et q. 2. ubi L. requirit factum non sufficit. cognatus
ad penam ordinariam in curendam nisi a lege exprimatur L. si quis nondicam rapere c. de ceptis et
cle. c. si quis suadente 17 q. 4 copiose coba in clem. si furiosus de homicid. 2 p. in p. n. 6-8

gravitier arbitrio ordinarij pugniri

ex his 8 vis aperte colligitur presbiterum qui sine duobus testibus vel testes sine parocho matrimonio
inter fuerint et ipsos contrahentes matrimonium sine parocho et testibus pecare mortaliter
et arbitrio ordinarij graviter esse puniendos qui enim in re graui et magni momenti faciat
[illegible] iustum ecclesie preceptum pecat mortaliter c. nulli fas est 19 d. c. violatores 25 q. 2.

C. tt. de pactis Covarruvias lib. 7 c. 2 ...
c. qui risisset -c. quicumque c. sicut vobis ii q3 sed preceptum concilii in hac specie
est in regravissima et ad religionem christianam tinente ut patet, q ex suo genere
obligat transligentem ad pecatum mortale iusta eo quod docet s. Bernardus lib. de dispensacione
et precepto col. 4 et 6 et 7, c. ad eos in opus ubi[...] et tho de obligacione precepti q. 21 cap.
ad eius hereses et ecclesie ad s. Thomes dei ... adorus lib. 7 de liber tate ecclesie
christiana in responsione ad 6. et quamvis olim parochus qui in matrimonis clan
destinis interesset erat ab officio suspensus triennio c. cum in subiecto § si de
clandestina splicat So. in 4 d. 28 q. 1 nº 2 col. 6 et 7. Bernardus de[...] in pratica
criminali c. 67 hodie tamen ex precepto concili tri. parochus qui cum uno teste et testes
sine parocho interessentes et contrahentes clandestine arbitrio ordinarii
sunt puniendi et ita videtur aprobari pena excomunicacionis et pecuniarie
quibus a constitucionibus sinodalibus ordinariorum solebant puniri clandestine
contrahentes et testes et parochus in matrimonis clandestinis interessentes
ut sapienter splicat concilium provinciale bracharense accione 4 c. 33
nabarr. in ma. c. 23 fol. 48. parochus eciam qui alterius parochie sponsos
sine illorum parochi licencia in matrimonio conjungere aut benedicere ausus fuere
ipso iure tandiu suspensus manet quandiu ab ordinario eius parochie qui matrim
in teresse debebat absolbatur ut constat aperte ex § qd si quis q. eod. c.
aliqua que sequntur et que non sunt ad modum dificilia splicat cum So. in 4
d. 28 q. 1 nº 2 col. 7 et 8 veracruz in apendice a fol. 40. cum nabarro in manu.
c. 22 nº 2 et 28 fol. 49 medina lib. 4 de continencia ~~...~~ c. 87. ad fin. quinti mandosius ... 19 concelarie. q. 10. salba in omnibus semper
sedes appostolice authoritate

laus deo optimo et maximo.

Sepan quantos esta publica scriptura de poder y lo demas en ella contenido
vieren como yo Pedro Rubin de Celis natural de la villa de Aguilar de

C. ff. de pactis Conanus lib. x c. 2 n°2 ...

[illegible]

Domino meo Caesareo Patrono ac Juris Peritissimo
viro, licen.º A Sancto, foelicitatem.

2

Cum tua Jussa capescere liceat. Multi sunt ab hinc dies quibus motus in vest Re
volueie curam illam altam ac utilitatem questionem a te motam et ab Otal.
de nobilitate 3. part. c. 5. pag. 9. ad Anbasti Cutaris [illegible] nobilem se
pretendens et asserens. Possit suspendere Petitorium, a Patrono fisci et
communitate intentatum ut consuetum est. Per illud otrosi en caso que se a nes
suspendido el petitorio &c. Et quale horum judicio, seguir debeat et preferri
vel ambo simul possint tractari, y si esto impida la que esta como condicio
nal es incierto y cumulados remedios. Y no ay impidimento de la conclusio
qual pretende seguir, ante en ellos procedido y producido articulos testigos
instrumentos. Sic pronunciando ansi mismo se deva en los dichos
remedios simul [illegible] ut c. cum dilectus de [illegible] pos. Nec obstat hinc
protestacio, se suspenso [illegible] hac verbis utimur si es prosecutus
[illegible] protestatio non relevet ut gl. et tex in c. cum [illegible] de consti.
Nec obstat iste dubius et alternativus ac conditionalis ut abb. in c. 1. n. 5.
de libellis asserit. Prosit D. nobili. Hoc est et ingeniosissimum omnino con
siderem, nec tam ut tardam expectare potius sententiam. Sic inter has
ferales angustias animus inclusus tardeque timens et temeritatis metuens
in audaciam prorupit, tamdem vel hoc vel quia humanitate tua fretus
vel quod pic ut [illegible] hos improbe dolatos composui versus in
hesitationem habeam. Tuum et amicicie vestre videre corrigere ac
emendare: vel prorsus abolere erit, ex quo aut in futurum, judicio tuo:
animus sit non se ipsum despondebit et ad maiora hoc uno stimulo
excitabitur vale et me multum ut soles ama.

Hoc non pretermittendum dico quod licet. Nobilis in libello simul im
tentet seu deducat, despues de ser proveido y traida testimonio de pida
petitorium et possesorium sue nobilitatis. Tamen in eo libello suspen
dit petitorium cum dicta protesta. ut solummodo in re iudicati posses
procedat. Jure comi et regio licite pot fieri ut Otalora pag. 75 cop.
Nam de iure comi petitorium et posse simul deductum in iuditio.
ut abbas [illegible] pot. suspendi petitorium, usque ad conclusionem diffi. c. pastoralis
et c. cum dilect. de causa pos. c. significaverunt de testi. §. qui vero omni ti
[illegible] de testi. c. cum dilectus de [illegible] Clem. de [illegible] post. Bal. l. error
de iure et facti ignora. Bal. l. incerti. C. de intr. dic. Abb. c. auditis de procura
Et Coeteri. Bar. Alex. et ad l. naturalis §. nihil comie. de acq. poss. quin
causis istis fit. Otalora. pag. 56. Nam dicta suspensio sepe fit ante conclus.
ad diffinitivam et ante litem contestatam et ante conclu. ad interlocut.
probationis et sic iure com. D. suspensio proprietatis rite et recte fit
et iure regio dispositum est fieri posse. ut Prag. Cordube ibi. Otrosi si al
omne dixere que está en possesion de hidalgo e puesta la demanda en propiedad
o en possesion suspendiere el petitorio en tiempo y en forma debidos &c.

Ex quibus verbis apperte constat petitorium cum poss. simul deduci in iudicio in hijs nobilitatis causis posse suspendi ante conclusione in causa.

¶ Nec obstat si ex adverso obijciatur quod cum nobilis in hijs causis agat pro iure mere personali nobilitatis & exemptionis consequendae fiscalis & comitas pro iure personali subiectionis. & quod pro iuribus mere personalibus non competunt de iure remedia possessoria ut [illegible] quorum bono. & comis legistarum in l. Si certis annis. C. de pac. unde si suspensio propietatis est facta & remedia possess. non competunt, actor nihil agit. quoniam ad hoc finalis est respons. ¶ Tum quia actor in causis nobilitatis non potest dici quod agat pro iure mere personali sed pro iure mixto ut in terminis tenet Ordon. pag. 76. col. 2. & pag. 20. & 133. cum non sit simpliciter obligata persona propter se sed propter res suas et sic obligatio vel liberatio tributorum non respicit solum personam sed personam & patrimonium ut l. 3. muneris hospit. ff. [illegible] & bono l. cum ad felicissimum C. a quib. mun. & praest. nemi. lice. se excusa. li. 11. Ideo remedia possessoria de iure de iure communi & regio competunt in causis nobilitatis. ¶ Tum etiam quia de iure canonico est comis sent. quod etiam pro iure mere personali competunt remedia possessoria tex. ubi notat omnes in c. querellam de electis quod oppone contra legistas totus mundus servat ¶ Tum etiam quia dato quod oppinio legistarum esset vera & quod in causis nobilitatis non agatur pro iure mixto sed pro mere personali por la dicha Prag. de Cordova. esta ya determinada esta duda pues permitte expressamente que en estas causas de hidalguia puesta la dem. en la propiedad y possesion se pueda suspender el petitorio. en tiempo y en forma [illegible] y que se proceda solamente en el poss. y es cierto que si el posse no tubiera effecto que la Prag. no permittiera como permitte que se proceda en el poss. hecha la suspension en la propiedad nam alias esset l. posita verbis & non rebus contra l. omne verbum. C. comi. delega. & l. f. C. de usu. & in c. Comissa § 1. de electio. 6. & est consonum iure communi ¶ Nam licet pro iuribus corporalibus remedium possessorium & petitorium simul non possint intentari ut l. Si de vi ff. de iu. tamen pro iuribus in corporalibus dicta remedia competunt simul & separatim & suspensive iuris propietatis ut c. Examinata de iudi. ubi abb. feli. & in l. Sed si forte § sciendum ff. si servi vendi. Bar. Paul. alex. l. si prius ff. novi operi. Bal. in l. Ordinarij. C. de rei ven. & dd. in d. c. pastoralis & Iasso Alexan. in l. 1. de carbo. edi.

¶ Nec etiam obstat que la suspension es condicional, & incerta condicionalis & alternativus libellus non admittit. de iure ut Bal. in l. [illegible] C. de iur

Nam meo iudicio pro nunc breviter sequentibus

Respon. ~~Primo~~ q procedat ex eo q fiscus & Populus no contradicunt
si vero contradicerent forte obtinerent. ad in l. edita. C. de ede. Jasso de actio
si hic autem fo. 108. n. 5 & in terminis si la parte alle contra de cir ut
libellis precti nan procedat. ut Remissive angel. § tripli n. 39 & pla. & ms.
libellis[illegible] omni & § Curate de actio & de sententia condicionali. l. 1. § vidimus
cum glo. ff qua appella sit. Bar. l. prior ait § rubi Jasso n. 18. de jesu & ms.
sed est quid n. 71. q parte qo licente no teneat libellus. Dico q forte procedat
q2 incertitudo est probabilis & sic admittit ut libellus tex & glo. ubi in
certa ff quo re lega. Innocen Sing. in c. constitutus. de in integrum resti. Sequitur
Jasso § Sed ut quidem n. 71. quos videre licet. Sed potest esse q petitorium
Recuperande potius ut d. est in Bartholomimus. suspendi ex q possessorium est Recuperande
ut c. Pastoralis. § si. Consultationi ibi agi pot. de causa posse & pro. ex qua
litera sumitur superiori notat ibi Bar. q quambis judex compellat actorem
in principio causae declarare qua actione sit acturus non tamen per ta
lem declarationem tollitur actori facultas proponendi aliud remedium
sibi competentem puta possessorium quod est de comm intencione aliorum scri
bentium. ubi Cardina. Joan de Imol. & abba. & sic est casus a forciori nam
si quando actor cogitur elligere petitorium non amittit facultatem Re
cuperando ad possessorium q a forciori ubi non fuit actum sed propria sponte
egit a principio petitorio pendente lite potest redire ad possessorium Re
cuperande suspenso petitorio. Et ytem comprobatur ex Bar. dictu.
in l. naturali § in hil comme col. 8. post principi. ut si. aut dicet se non debere ff de
acquir. po. q in odium spoliatoris actor potest suspendere judicium petitorium
post litem contestatam invito Reo q reputant ibi moder. sing. & dicunt
probari in c. unica de causa pose. Sed qua illa loquitur tantum in beneficia
libus & Bar. decisio est generalis, ideo tenetur & comendat ab omnibus
ut ibi Jasso. post alexa. col. 16 in prin. — Ytem non obstat q de iure
certum est q judicium est actus legitimus qui non recapit diem nec condicione.
l. actus de regulis iure. & sic suspensio non potuit fieri sub predicta condicio.
& licet ytam Tamen quidam ex nostris modernis adducat ut Otalo.
pag. 80. y no nego poderse hazer sino antes q se hazia destillo. y Relinquit eo
indubium. Tamen salva eius pace & correctione. Evidenter decapitur in ea
Nam verum est q judicium est actus legitimus cum omnes actus in
venti vel a lege approbati dicantur legitimi. ut si illegitima ff de pacti & l.
gracchus C. de adult. & § constat de rerum divisio. insti. — Tamen non est
actus legitimus judicium non recipiens diem nec condictionem, cum quia
actus legitimus tantum. & numerati in predicta lege actus sint non
recapientes diem nec condicionem, ceteri vero omnes recapiunt diem.
& condictionem ut patet in stipulatione, in emptione & venditione. ut in l.
l. de in diem adiectio. § omnis stipul. insti. de verbor. & § emptio de empcio.

& ven. insti. Alexan. l. adibopio. § in vendicione. col.a 6. in ff. de resu. Dym in
c. actus legitimi. de regu. iu. 6. Cuman. Con. 78. & cardin. Con. 103. & de
au. Regn. actus legitimi. Ex quo Patet. quod licet Juditium Sit actus legitimus
bene Recipit diem & Condicionem & sic dicta Suspensio Potuit fieri
ut Sepe fit Sub Condicione. etc. Cum no de iure Possit dicere quod in tentato
Posesorio & petitorio Simul. Facta Suspensione Propietatis Con
dicionalis ut Solet fieri in Causis istis Sepe ac Sepius. Patronus fisci nec
Communitates ut debuerant non petierunt ab initio Juditio duorum Reme
diorum Solebat Causam deducere in Juditio ut Constat simul. Ex Rote
Decis. 437. nobis. & hanc dicit Comunis Praxis. Corrasius. §. nihil come.
quod hucusque in istis litibus fit nec ex parte fiscalis nec Comunis litigantes.
& Solet peti otalia. pag. 76. col.a 2. licet ut diximus pot Respondere illud
quod s. dixi folio isto etc. Sed veritas est. etc. Praeterea. Dicta Sus
pensio stillo & Comuni Pratica Recepta est quis stillus & pratica faciunt Jus. ut
licet de Regim. fal. & Causam. de regu. c. quod Super hi de instru. l. 44. ti. 18.
par. 3. nam Secun. Bal. in ch. ff. C. quesit longa consu. stillus pro forma habetur.
aqua non est Recedendum & quod stillus infringitur, non valet quod agitur Bal. l.
de nihilo Dest. ubi stemquietur. ff de bib. pendi. Sacri affatis. C. de dinei Rescip.
quod non stillo Reccditur Ples impeto falsitatis in Surgit et quod grabi de
Crimi. fal. Bal. l. 1. de Sacrosancti. Decius Con. 11. nu. 6. ca. fin. de testibus.
& Habita antiqua Pratica non Recedentis. Ex tex. dict. singlr a Carolo
molineo Consti. Parisien. Prte. titu. 1. de Juta feudali §. 31. fo. 255.
nu. 11. Bal. Repeti. l. 2. milig. col.a 9. ideo dicta Suspensio Jure Regio
& Com. Pratica & Stillo valet & tenet. Item Non omitto quod
licet verum Sit quod Peticio incerta Seu libellus incertus non admittatur ut s.
& et notatur in l. 1. § 1. ff. quorum legato. & in §. Curare de actis. & in l. sin
reff. de reiven. hodie tamen bene admittitur. Dum tamen ex post facto
Certificetur Pericata processus ut l. 11. ti. 1. li. 3. ord. & ita intelligit et
c. opusi ordenamos etc. glos. demandas Sean ciertas. Declarando el auctor
Si pide Propiedad o posesion / o todo Junto enla ord. Judicial folio 187. col.a 4.
& l. 15. ti. 2. parti. 3. que Por la suspension que en los actos se haze Certi
ficatur ut in possi. Procedat [illegible] Sit petitorio & possesorio in Juditio co
dicionalis Suspenso Petitorio ut asi ne non Respondet actum. y ansi quedar
Dada la forma dela Prag. de oro allegada supra. & Max. que en las tales
Suspensiones ordinario Se pone la clausula que todo lo Suso dicho Se pide por aquella
via que de mejor lugar aya. etc. Todo esto asi mucho obstantias contra
la dicha Suspension que ex Patronus fisci & Comunitatis Possunt opponi de Jure cor.
ta in terminis nostris tenet singlr. Cal. de in. quem Reffert abba in.
2. de ordine Cognicio ubi dicit quod per clausulam istam Ex quo ad omnia Reffer
tur et alias obtinuisse quod Si actor qui narrabat Petitorio & posse. Concludat
tantum in poss. quod potest tamen in petitorio obtinere. Sequitur angel. in §. Omnium
de actis. alexan. Con. 16. vol. 2. col.a 3. vi. Antoni. Anatae. Con. 120. n. 17.

Et quia iste articulus fuit dubius Reddatur ut est de iure com. Praetermi
ttendum non censeo alia quae fortiter obstant ultra prohibita. Po. hoc no
vi alias ab obstante Com(mun)iter procul dubio videretur dicendum in hoc puncto in favorem
anto gomez Rationis et communitatum. Immo quod tale Petitorium non possit
in l. 45 suspendi ad effectum intentandi possessorium quia quod possessorium
Decto ro pro intellectus mentatum ... active nobilitatem ... suspensio petitorii est Re
l. 27 ... tinende et Recuperande ut vota ... pag. 195. c. 5. pr. 3. col. 2. quoad
pr. 3 ... admittit suspensio petitorii ad intentandum possessorium Retinende
in 1582 ... ut c. pastoralis ubi alys possessorys iudicys in suo Robore duraturis et
usque ... in d. cost. post glo. cum in possessor agit intentat petitorium
Praesumit Reum convenientum possidere. Immo videtur Remedium de
Possessionis et sic interdictum Retinende competente ipsi ... 8.
in hisque 3 ... Bar. ... 43 ... praedeclaratione ...
... pot esse cum ... transeundi ... Recuperande tollitur ... primum
... ubi ... Remedium ... sublata
... Effectione per intentationem petitorii ... desolutione
non pot amplius intentari ut l. quinze ...
... c. de pac. quod adaptatur ad Rem ...
... competere ... nobilitatis ius et poss. tuere ... quele
... Sala do ... et sic intentando ...
... Remedium ordinarium Petitorium ... necessarium antecedens
... Remedia possessorium ... nullomodo potuit postea ipsum possessorium
cumulare. Suspensio Petitorii ... Remedium ... hac Vacant
... intelligenda quando Reus possessorio convenit
...
...
... expresse ... Bar. ... perturbationem ...
... possessor ... y asiento en padron
... Etiam tenendo prout tenet ...
... Bar. ... Restitutionem ...
... Patrimonia ... N. Non obstat quod etiam est
intentatum possessorium Recuperande ... duo
Remedia possessoria Retinende videlicet et Recuperande sunt conf
omnino ... origine et effectu ex quo non possunt simul et semel ad invicem
concurrere ... et eodem Respectu ut l. ordinary. C. de ... ben. et in l. in
certi iuris ... per glo. et dd. d. c. pastoralis et in d. s. nihil come
... non potuerunt ... cumulari ut l. ... C. de codici et Bal. ubi
allegat in l. 1. C. de sur. et in l. contra maiores C. de ... per q. ...
... Bar. in l. edita. C. de eden. col. 6. ... Regula est
... cumulatio utriusque possessorii de novo intentati
... nullum ... Repugnantiam Remediorum ad invicem impossi
bilium se se impedientium ... aut saltem videtur intentatum solum possessorium
Retinende ... principaliter cumulatum ad suspensionem Petitorii et
utroque eo casum habeo propositum ... supra dicta.

vel 2º pot dici q esto q ambo Remedia Retinende & Recuperande possint concurrere [illegible] de stillo Cumulari nam desinite ut predixi Recuperande non pot habere locum contra Reum conventum ex potissimo fundamento quia notorie constat de violentia agentis Remedium Restitutorium non pot peti neque [illegible] Restitutionis facta per agentem ut notat Innocen c. constitutis de resti. spo. [illegible] ad decimas de resti. [illegible] abba c. intelleximus 2 & 4. notabili [illegible] Alexan. [illegible] § nihil. come. dist. 7. fallit abba c. [illegible] post [illegible] posse. col. vlt. [illegible] si quis ad se fundum [illegible] Julio de vi [illegible] Bal. in l. si de [illegible] Proprietate [illegible] exceptio que obijcitur spoliato [illegible] probatione [illegible] Requirit tunc spoliatus non debet Restitui [illegible] y que al derecho contra este y que deve el tributo como son Principes claros y [illegible] consta de non jure agentis [illegible] fiat ad idem [illegible] abba post [illegible] dilectus col. 9. de ord. cogn. & idem Innocencius [illegible] consistery de accusa. [illegible] ecclesia sutrina [illegible] circa [illegible] abba in [illegible] de causa posse. [illegible] y esta possession pretende suspender [illegible] pues [illegible] tiene notorio defecto de titulo y es notorium juris [illegible] & defectus proprietatis est notorius per presumptionem juris [illegible] restitutio [illegible] addi ad specul. [illegible] de resti. [illegible] volunt [illegible] nihil come. alex. [illegible] fallit, y es [illegible] [illegible] quod comu [illegible] impetuntur ut [illegible] 2º pars. [illegible] defectus notorius proprietatis etiam absorbeat [illegible] possessorium [illegible] si quis ad se fundum ad l. Juli. de vi c. Julius. & consequenter & literas [illegible] quod omnia multipliciter potest responderi, & opposita [illegible] ut patet ex sequentibus [illegible] quia in istis causis non pot dici quod [illegible] notorius defectus proprietatis nam notorium tantum dicitur quod omnibus notum est [illegible] sufficit quod notum sit multis sed omnibus, nam tunc [illegible] noto[illegible] [illegible] Bar. l. si vero. § qui procurat [illegible] vel 2º notorium [illegible] illud de quo constat [illegible] tex. abba. c. cum olim de [illegible] Innocen. [illegible] abba in c. cum dilecta de dona[illegible] [illegible] 4. 23. Innocen. Bal. abba c. tuarum de cohabita. clericorum [illegible] quando aliquid in dubium pot revocari non pot dici notorium ideo ad inducendum notorium [illegible] debet precedere [illegible] y tenga esta exceptio ex isto capite non solet adducere in causa ista nec opposita nec in continenti [illegible] offerens se probaturum istam exceptionem nec [illegible] [illegible] quia in interdicto Recuperande non potest opponi exceptio proprietatis etiam si offerat se in continenti probaturum ut in l. si ma[illegible] [illegible] c. de don. inter vir. l. si quis ad se fundum ad l. Juli. de vi [illegible] l. si [illegible] in c. de [illegible] [illegible] c. in [illegible] de [illegible] spolia. ideo talis exceptio [illegible] operatur.

¶ Et tamen certum est quod in causa ista actor agit poss. recuperande propter spoliationem sibi factam de sua quasi poss. nobilitatis propter pignorationem munerum plebeiorum, ideo ante omnia restituendus est ut l. 1. C. de appell. & l. 7. §. 1. ff. ad l. Juliam de vi publ. vel bonorum raptor. & in l. qui coeptum §. 1. ff. ad l. Juliam de vi pu. & l. si de vi ff. de iudic. ¶ Cum etiam per d. Pragm. conde beni. Pues expressamente permitte la suspensio de la propiedad frustratoria seria la tal suspensio si el mano del fiscal se le concediesse este diesse deducir la propiedad. & de iure com. & regio exceptio proprietatis in possessorio recuperande non potest oppom. etiam si in continenti deducto in iuditio, possessorio recuperande non potest oppom. etiam si incontinenti se offerat probaturum. ¶ Nec huic assertioni obstat l. si is a quo ff. ut in posse. lega. in qua ubi per illum tex. Bar. & omnes fatentur quod in causis sumarijs admittitur excep. que requirit altiorem indaginem quando opponens offerat se in continenti probaturum quia excep. de qua in d. l. is a quo non est excep. proprietatis adversus interdictum recuperande, nam cum in causis plenarijs talis excep. non admittatur de iure cum spoliatus ante omnia sit restituendus, minime est admittenda in causis sumarijs de quibus in d. l. maxime quia d. l. nichil facit ad presens cum causa nobilitatis non est nec pot dici sumaria sed plenaria ut ex ea apparet. ¶ Item d. l. no habet locum in exceptionibus que requirunt altiorem indaginem que possunt examinari in alio iuditio nam tunc serbabuntur in alio iuditio & non possunt opponi in causis sumarijs ita Bar. intelligit in extravagan. ad reprimendum verbo sumarie. col. 1. Bal. l. si ex falsis. C. de transa. cum ergo exceptio proprietatis pot in alio iuditio tractari merito licet causa ista sumaria fuisset non pot talis exceptio oppom. ¶ Nec etiam reffragatur doct.ª Bar. l. si de vi de iudic. ff. per l. cum quereba. C. unde vi quod quando agitur de ficta violentia vel quasi agenti recuperande pot obyci de proprietate. et tenet. Bar. l. naturalr. §. nihil comme. co. 3. de aq. po. & Bal. in l. 1. C. quorum bono. quia quis pot dubitari quod in casu isto non sit vera violentia sed ficta vel quasi. nam illa est vera violentia sm. Bar. d. l. si de vi, quando possessor est spoliatus sua poss. ut l. 1. C. si per vim vel ali. mo.
~ & tamen certum est quod in casu isto per pignorationem munerum plebeyorum actor agens in presenti possesorio recuperande est spoliatus omnino possone sue nobilitatis pues le prendian cada dia por pechos de pecheros. y durante el pleito no es admittido a offis de hidalgos. y ansi la misma doct.ª de Bar. haze contra el fiscal, y en fabor del hidalgo. ¶ Por el consiguiente el fiscal se podra ayudar diciendo quod si opposita exceptione propietatis adversus possessorio recuperande agens patitur quod de propietate tractetur, vel non replicabit quod tantum, de possessorio, agatur; tunc videtur consentire quod de propietate agatur ut c. 1. de rest. spolia. abba. c. isto. Bal. c. fin. de or. cogni. angel. §. quadrupli versi. nec tali de actio. Bar. l. naturalr. §. nihil come. co. 5. angel. l. si qs. de se fines ad l. Jul. de vi. ubi dat consilium advocatis. ut non admittant exceptione dominij & saly ibi. afflictis decisio 193. cepo cante 72. Por q a esto se responde que en las excepciones continues del fiscal no se suele ny a costubra oponer esta excepcio de propiedad antes se insiste por el hidalgo que se pronuncie en el possessorio — —.

C. t. de capitl Comunal libr. ...

Nec obstat etiam q. fiscalis & communitas posint se subare ex doct. glo. Recepta communiter in l. si quis in tantum glo. mag. C. unde vi. Ubi si si judeus fuerit spoliatus christiano marrano non est restituendus etiam si agat possessorio recuperande, quia evidenter & notorie constat notorietate legis spoliato non licere possidere rem de qua est spoliatus ut l. i. C. ne christ. mancip. q. d. glo. Constat evidenter notorius deffectus propie tatis q. deficit in casu de quo est sermo vel glo. loquitur in judeo exis tente in judaismo & habitur & sic non pot adduci. Preterea glo habet locum quando spoliatus spoliatur re qua sibi non licebat possidere prohibitum est in marrano christiano, pero el litigante ... hidal go muy bien podia tener y posseer esclavo christiano y por el con siguiente podia posseer y poseya y tenia possesion de la hidalguia y libertad que pretende por ella, si no se probase ser incapaz talis possessionis & sic non facit ad rem. Ita michi videtur pro nunc salva tamen in omnibus correctione D. V.

Lucas Fran.
De la cadena

Repetitio legis admonendi. ff de iure iurando.

Dicturus in vestro conspectu rector amplissime praeses sapientissime patres grauissimi contio literis et genere clarissima vix animum meum confirmare possum ut ea dicam quae dicturum me proposueram nam dum huius loci magnitudinem considero viresque exiguas ipse metior ne in medio quod aiunt studio deficerem decreueram ab hac quam parturire animus caeperat prouincia me abstinere vel perpetuo vel saltem maiuscula vires accederent aetasque plus roboris acciperet, verebar ne plurimarum rerum venalium exemplo quod in officinae tenebris probum et vendibile videbatur in lucem productum longe inferius appareat vitiis in ipsa conspicuis qui timor me ab incaepto et instituto cursu reuocaret nisi vel id officium aut voluntas vel merita vestra liberum reliquissent ausus sum fretus vestra humanitate in vestrum conspectum prodire cui eorum superstitioni subscribere nequeam qui in latebris obscuritatem consenescere studiosorum volunt etsi in aliquibus defecero nimirum cum quintus mutius ille iurisconsultorum illius aetatis princeps imprudentes admodum quam ~~necessarios~~ temerarios eos existimabat qui in conspectu grauissimorum virorum qualescumque artis prodirent nisi exalbescerent ac corruerent initio dicendi tamen te. atque omnibus artubus contremiscerent nec illud praetereundum censeo silentioue contegendum existimaui nam etiam tirtanus ille quem ob eloquentiam teophrastum veteres appellarunt clarissimus et memorator tum philosofus media apud athenienses verecundia deturbatus obticuit, hominem istum exigui ingenii hallucinatum inueniretis vel animo des pondere vestro adiutus auxilio licet minus ingenii, vel laudis pii certe animi et officiosae voluntatis praedicationem consequuturum non despero.

Selexi igitur disputandum iuris consulti caii responsum lib. 30. ad edictum prouinciale relatum in l. admonendi. 31. ff de iureiurando in cuius explicatione is ordo a me seruandus est a quo recedere non licebit ut principio tx. diuisionem, facti constitutionem, et summariam thesim praemittam his proximus erit disputationis discursus in quo nostri tx questionem prout utraque parte disputandam proponam paulo post retenta vera nostri tx parte et a suis principiis deducta obiecta sigillatim diluam et varia iurisconsultorum et imperatorum responsa quae interpraetum opinionibus confusa magis et suis sensibus defraudata erant pristino suo nitori et sinceritati restituam id autem periculi ut audatius pertranseam diuini numinis auxilium nobis inuocandum erit adsit ergo sanctissimae trinitatis numen quod vota nostra prospere ac faeliciter faecundet quod ut omnino consequar intemeratam virginem mariam supremosque olimpii diuos deprecor ut tutissimo eorum patrocinio quo a teneris annis et ab incunabulis eorum benignitate functus sum hodie mihi frui liceat reliquum igitur erit patres grauissimi ut qua animi humanitate reliquos hic dicentes audire soletis eadem me nunc disserentem audiatis.

Sed ecce iuris consultum nostrum loquentem audiamus admonendi sumus tx. iste tres continet partes. in prima proponit iurisconsultus regulam generalem in 2. eiusdem regulae exemplum, in tertia vero constituit exceptionem. Prima est in principio 2. in §. solent, 3. quod si alias. Sita sic in genere diuisione facti constitutio est huiusmodi quaesitum fuit a iuris consulto Gaio in specie nostri tx utrum sententia ex instrumentis nouiter repertis valeat retractari cui dubitationi iurisconsultus respondit. Principum, constitutionibus permitti etiam post iusiurandum exactum ex integro causam agere si quis noua instrumentale inuenire dicat quibus nunc solis usurus sit quas constitutiones ita interpraetatur Gaius ut ita demum locum habeant cum virtute iuramenti a iudice delati aliquis absolutus est nam si alias iureiurando inter ipsos transactum sit non licet postmodum retractare et hoc est quod noster tx. continet a sui principio usque in finem.

Ex qua facti relatione propositam a Gaio iuris consulto questionem prout utraque parte disserendam selexi. Scilicet sententia lata ex instrumentis nouiter repertis valeat retractari et partem afirmatiuam quod infirmari possit sequentia probant argumenta

Primo probatur ex textu nostro in §. in principio ubi iurisconsultus refert principum
constitutiones quibus cautum extat ut post iusiurandum exactum permitti ex integro
causam agere si quis noua instrumenta se inuenisse dicat quas tunc etiam confirmat
cum virtute iurisiurandi per sniam aliquis absolutus est unde deduci recte poterit
sniam ex instrumentis noviter repertis infirmari posse.
2. Pro eadem snia facit tx difficilis in. l. 3. §. Cum transactio ff de transactionibus ubi Scaevola
in haec verba scribit cum transactio etc. ex quibus verbis euidenter apparet transactionem
ex postea repertis codicillis retractari posse at non minorem authoritatem transactionum
quam rerum iudicatarum esse scribit iurisconsultus in. l. non minorem. C. de transactionibus
ergo pariter snia ex noviter repertis instrumentis poterit retractari.
3. Pro eadem snia facit. l. diuus Adrianus 33. ff de re iudicata in. l. 1. et per totum. C.
si ex falsis instrumentis. l. si ex falsis penultima. C. de transactionibus quibus iuribus probatur
sniam ex falsis instrumentis latam vel probationibus per in integrum restitutionis beneficium
rescindi at cum instrumenta de nouo reperiuntur quibus veritas contra sniam
deducitur ex falsis probationibus latam fuisse sniam constat ergo ex eis merito rescindi potest
4. pro eadem snia facit ac adducitur tx post singularem allegatum in. l. 1. in fine ff ex quibus
causis maiores ubi Ulpianus refert edictum praetoris quo praetor beneficium in integrum
restitutionis etiam maioribus vigintiquinque annorum pollicetur ex causis ibidem
enumeratis et si qua alia iusta causa videbitur cum ergo iusta reputetur causa instru
menta noviter fuisse reperta quibus sniis iniustitia manifesto colligitur arg.º tx in. l.
si mater in principio ff de exceptione rei iudicatae, l. si argentarius. §. cum autem ff de eodem do
recte ex clausula illa generali praetoris poterit reuocari et ita sentit Innocentius in. c. ultra
tertium extra de testibus quem refert et sequitur Bartolus in. l. 1. C. de miss. adversus
fiscum latis lib. 10. Angelus et neotherici in. l. imperatores ff de re iudicata Iason. n.º 4 [illegible]
post decidendi rationem. d. l. si mater. l. d. si argentarius. §. cum autem.
Contrariam tamen opinionem quinimmo sniam ex noviter repertis instrumentis retractari
non posse non leuiora probant argumenta principio igitur facit noster tx in. §. in fine
ubi iurisconsultus scribit quod si alias inter ipsos iureiurando transactum sit negotium
non conceditur eamdem causam retractare ex quibus verbis iuncta superiori ne[illegible] tx.
dubitatione liquido constat sniam a iudice latam virtute iurisiurandi ex partium
consensu et transactione delati per instrumenta de nouo reperta ulterius rescindi non posse.
2. pro eadem snia facit tx expressus in. l. imperatores. 35. ff de re iudicata ubi iuriscon
sultus ita scribit imperatores etc. idem etiam probat imperator Gordianus dum in. l.
sub specie. C. de re iudicata ita inquit sub specie nouorum instrumentorum postea
repertorum res iudicatas retractari exemplo graue est.
Praeterea et. 3. eamdem sniam confirmat Pontifex in. c. inter monasterium de re iudicata
in illis verbis alioquin eam obicientibus imputetur cum praetextu nouorum instrumentarum
lites non debeant instaurari idem probat tx in. c. suborta de re iudicata ubi in ultimis
verbis inquit Romanus pontifex si vero non fuit coram eo exhibitum praetextu priuilegii
de nouo reperti praedicta non debet snia retractari.
Rursus et. 4. praemisso superiori argumento inter rem iudicatam et transactionem quo obstiter
d. l. non minorem. C. de transactionibus fortiter urget tx. in. l. sub praetextu. et in. l. 29. C. de
transactionibus ubi sub praetextu post reperti transactionem bona fide fundatam vel finitam
aut finitam rescindi iura prohibent, et imperatores, idem probat iurisconsultus in. l.
lucius. 78. §. finali ff ad trebellianum in. c. 1. de transactionibus in. c. multiplici de de[illegible]
ergo idem ius in rei iudicatae reuocatione obseruari debebit.
Ulterius et. 5. non leuiter urget tx. in. l. diui fratres. 27. ff de poenis ubi snia in criminali
causa lata retractari non potest quamuis per instrumenta noviter reperta appareat
innocentia condemnati at in causis criminalibus si de veritate constiterit facilius
sniae reuocatio admittenda est cum reus ut sui ipsius non dominus nec ex proprio
consensu aut voluntate suis valeat renuntiare defensionibus. l. liber homo
ff ad legem Aquiliam. l. non tantum. 6. ff de appellationibus ergo multominus
in causis ciuilibus erit admittenda sniae retractatio.
ultimo facit regula tx in. l. postea quam ff de re iudicata ubi Ulpianus ait in haec
verba posteaquam et caetera accedit etiam quod idem Ulpianus in. l. post rem sequenti
ff eodem titulo docet dum inquit post rem iudicatam vel iureiurando decisam vel proba
tionem in iure factam vel potius confessionem nihil quaeritur post orationem diui
Marci cum ergo iudex qui sniam protulit functus sit officio suo et ideo eam amplius
corrigere non possit nec de aliquo inquirere recte infertur nec etiam instrumenta
contra sniam admittenda esse.

Ex quibus apparet quanta sit huius articuli difficultas quot sit involuta tenebris quot ambagibus
impedita ut vix in alterutram partem certe aliquid posset definiri nos autem vela ventis
permitemus et operam davimus ut istum txm. a sinistrarum opinionum claustris liberemus
quod quia verius in hac quaestione putamus verius proferemus — . — . — .
Constituo igitur hanc nostri tx. veriorem posteriorem quaestionis partem quae prohibet
ex instrumentis repertis snia revocationem quae snia inter alias ea potissimum innititur ratione
qua utitur Innocentius 3. in d. c. suborta de re iudicata quia sub praetextu novorum instrumentorum
lites non debeant instaurari snae si adversus snam instrumenta noviter reperta admiterentur
lites in infinitum protraherentur iurgia et contentiones suscitarentur hac tandem tolleretur
societas civilis cuius conservatio legum omnium actorum publicarum est finis cuique legi
naturae mortales omnes inservire iubent iuxta illud Ciceronis lib. 3. de legibus dum inquit,
Salus populi suprema lex est, tx in c. erit autem lex. 4. d. Cum ergo finem litibus
imponere utrumque ius semper intendat. l. properandum. C. de iudiciis. c. finem litibus
de dolo et contumacia. c. iurgantium de re iudicata clementina dispendiosam
de iudiciis. c. 2. de causa possessionis et proprietatis Concilium tridentinum sessione. 24. c. 20.
merito constitutum est ut quamvis instrumenta de novo reperiantur quibus
error snae detegatur revocari aut rescindi minime possit — . —

Hac ergo snia retenta non obstant ea quae in oppositum ad prioris partis
confirmationem adduximus et primo non obstat tx in tt. in principio ubi Gaius
iurisconsultus principum constitutiones referens constituit etiam post sniam
ex integro causam agi posse si quis nova instrumenta se invenisse dicat quibus
nunc usurus sit quia in eius interpretatione doctores omnes misere fluctuarunt,
variisque modis decisionem nostri tx intelligunt principio namque Accursius in tt.
scholio. 2. existimat txm. nostrum procedere quando snia lata est praecedente
iuramento et ideo in odium periurantis revocationem eius permitti sed haec interpretatio
convincitur quia multo minus debuisset retractari causa iuramento decisa cum tunc
non amplius est quaeratum quam si iuratum sit non vero an debeatur. l. non erat. §.
§. dato. l. si duobus. 28. supra hoc tto §. item si quis postulanti institutis de actionibus
§. aeque si debitae institutionum de exceptionibus. — . — .

Rursus ex superiori nostri tx parte iuramentum interpositum fuit et nihilominus
non potest causa retractari quare Accursius parum sibi constans asserit
2. in nostro txu. snam latam non fuisse quia verba illa cum a iudice aliquis absolutus
fuerit, debent intelligi scilicet destinatione quae interpretatio verba nostri tx. manifeste
violat et ideo nec satis authori placet qui 3. nostrum txm interpraetatur ~~...~~ in snia
conditionali si iuraverit eum snia non teneri et ideo pendente conditione revocari potuisse et
superiori deterior est et ex nostri tx verbis evidenter convincitur unde reiectis aliis interprae
tationibus et his. aliisque Christophori de castro quam refert et improbat Jason in tt. in lectura
nº 3. et nº 4. et in repetitione. nº 5. et nº 6. pro vera nostri tx inpraetatione praemittendum est
tres iuramentorum species in iure nostro reperiri. Promissorium scilicet, confirmatorum,
et litis decisorium, Promissorium est, quod refertur in l. si quis pro eo ff de fideiussoribus
l. ut iurisiurando ff de operis libertorum. Confirmatorium est illud quod actus alias
invalidos ut decisioni subiectos confirmat ut in c. cum contingat. c. debitores de iureiurando
c. licet mulieres eodem tto lib. 6. authentica sacramenta puberum. C. si adversus vendi
tionem. Litis decisorium dicitur illud quo iurgantium controversiae decidum tur
ut in l. 1. supra hoc eodem titulo. Rursus hoc in alias tres species distribuitur vel subdividitur
in voluntarium scilicet necessarium et iudiciale ut constat ex regula huius nostri tituli
quae habet de iureiurando sive voluntario sive necessario sive iudiciali tradunt glossa et
doctores ibidem et probatur in l. 1. ff. 11. p. 3. Voluntarium iuramentum illud dicitur
quod a parte parti defertur extra iudicium ut in l. iusiurandum quod ex conventione. 17.
ff hoc titulo. Iudiciale vero quod a parte parti in iudicio committitur ut in l. iusiurandum. 34.
§. ait praetor, l. manifestae. 38. ff de iureiurando. Necessarium denique quod a iudice parti
propter inopiam probationum defertur de quo loquitur tx in l. in bonae fidei. C. de rebus creditis
c. finali de iureiurando et notatur tx. in tt. his ergo sic praemissis vera est interpraetatio in
spetie nostri tx spetialiter snam ex noviter repertis instrumentis retractari quia si etiam
lata sit in spetie iuramenti necessarii propter egestatem et inopiam probationum a iudice dela

Ut Constat ex illis verbis solent enim saepe iudices in dubiis causis exacto iureiurando
Secumdum eum iudicare qui iuravit quasi de iuramento necesario sunt sine dubio
intelligemda exigere enim et ab invito extorquere tx in. l. fideicommissa . §. si rem
ff de legatis 3. Rursus quia tunc demum iusiuramdum necesarium defertur
cum causa de qua agitur dubia est ut in. l. in bonae fidei . C. de rebus creditis et in d.
. c. finali . §. sane si actor de iureiuramdo. In inquiremda tamen spetialitatis ratione
variis crutiatuum generibus vniuersi torquemtur. Sed reiecta ac explosa superiori
Accursii ratione dum inquit in odium periuramtis s(ente)n(ti)ae revocationem permitti
quae similiter in iuramento voluntario, et iudiciali militat et abiectis tribus aliis
spetialitatis Rationibus Romani in. t(ex)t(u). quas late refert et convincit Jason in repet(itione)
. n(umer)o 38. Corrasius. n. 7. ego existimo verissimam esse decidemdi Rationem Bartoli
in. t(ex)t(u). n(umer)o 1. in fine quam sibi ascripsit Romanus . cll. 4. et communi omnium
calculo receptam testatur Jason . d. n(umer)o 38. S(ente)n(ti)am virtute iuramenti necesarii
latam per instrumenta noviter reperta retractari ideo quia cum causa de qua
controversia est ex certis et legitimis probationibus non loquitur quinimmo dubia est
et incerta propter quam ad iuramentum necesarium devenitur tunc s(ente)n(ti)a
fertur ex probationibus privilegiatis ex proprio scilicet iuramento partis et sic
ex proprio testimonio quia regulariter nullam inducit probationem in causa propria
tx. et in. l. in omnibus . C. de testibus . l. nullus idoneus . ff de testibus cum ergo s(ente)n(ti)a
quae ex privilegiatis probationibus et in subsidium adinventis numquam transeat
in rem iudicatam quinimmo semper supervenientibus aliis veris probationib(us)
possit retractari iuxta tx(tu)m. in l. si qui adulterii . C. ad legem iuliam de adulteriis
et stupris et iuxta Innocentii doctrinam in. c. tuanos de cohabitatione clericorum
et mulierum quam mirabilem et summe notamdam dicit Angelus in. l. 2. C.
. s(ente)n(ti)am rescimdi non posse et in. l. sub specie . C. de re iudicata et in authentico novo iure
. C. de poena iudicis qui male iudicavit, et in. c. proposuisti de probationibus et alios
quae refert et sequitur Jason ubi supra merito in specie nostri tx ex noviter re
pertis instrumentis s(ente)n(ti)a retractatur.
Cui verissimae interpraetationi nihil obstat praetextu iuramenti iudicialis aut voluntar
s(ente)n(ti)am ex privilegiatis magis probationibus ferri siquidem pars in totum constituitur
testis et iudex ut supra diximus ut probat singularis tx. in. l. finali . C. de fideicommissis
ubi imperator agens de huiusmodi iuramentis inquit cum ipse sibi testis et iudex inveniat
cuius religio et fides á fideicommissario electa est nullis testibus nullis aliis adventitiis proba
tionibus requisitis idem est tx in. l. finali . C. hoc titulo in l. quod si deferemte ff de dolo
quia cum nihilominus iuramentum tam voluntarium quam iudiciale ex mera
et libera partium voluntate defertur ex utriusq(ue) litigamtibus consensus accedit,
ut in. l. 2. ff hoc titulo ex veris et legitimis probationibus fertur s(ente)n(ti)a et causa dicitur
transactione finita iuxta nostrum tx(tu)m. in. t(ex)t(u). qui in ultimis verbis hanc recipit interprae
tationem et ideo sicut transactio per instrumenta ex post facto reperta non retractatur
ut in. d. l. sub praetextu . C. de transactionibus ita nec lata s(ente)n(ti)a virtute iurisiurandi
á parte parti delati retractari potest gravius tamen superiorem interpraetationem
impugnat argumentum difficile quod Bartolus et alii probare intemdunt, ad dela
tionem iuramenti necesarii perveniri non posse nec eius praetextu s(ente)n(ti)am diffiniti
vam proferri nam cum actor intemtionem probavit suam, reus etiam sine iuramento
condemnandus est tx in. c. 2. de probationibus. Ubi vero nihil probavit reus absolui debet
. l. qui accusare . C. de edemdo tx in. c. finali . §. sane si actor de iureiuramdo et sic nullo casu
iuramenti necesarii delationi locus erit.
Nam huic difficultati Accursius in. t(ex)t(u). verbo exacto Bartolus et caeteri omnes sequuntur
existimant quod quamvis actore nihil aut plene probamte iuramentum necesarium á
á iudice deferri non posset posse tamen recte ad eum perveniri cum semiplene probatum e(st)
pro qua s(ente)n(ti)a adducit tx(tu)m. nostrum in. t(ex)t(u). in v(erbo) solent . dum iurisconsultus inquit
solent enim saepe iudices in dubiis causis iureiuramdo exacto s(ecundu)m eum iudicare qui iuravit quae verba
... iuramentum necesarium admitti cum causa dubia est ... tx. in. l. in bonae fidei

.C. hoc titulo ubi imperator in haec verba scribit in bonae fidei contractibus etc.
.3. facit tx. in d. c. 2. de probationibus ubi Alexander tertius ista ait Sicut consuetudo laudabilis etc.
.4. eamdem sententiam probat expressus tx. in c. finali. §. Sane de iureiurando in haec verba
.5. facit elegans tx. in c. ex insinuatione de procuratoribus ubi ei qui unico teste intentionem
suam probavit, iuramentum defertur cum ergo unus testis semiplenam faciat probationem
ut palam est et probatur ex tex. in c. ultimo de successionibus ab intestato. l. 3. §. dua autem
ff. de Carboniano edicto recte infertur tunc iuramentum hoc necessarium deferri posse
cum semiplene probatum est, ac tandem eam opinionem tamquam verissimam confirmat
lex partitae. 2. t. 10. lº. 11. p. 3. unde secure tenendum est quamvis Duarenus lib. 2. disputatio-
num. c. 33. Pinellus in l. 2. C. de rescindenda venditione. 3. p. nº. 30. a recta ratione
et iuris principiis alienam esse putent existimantes tunc demum iuramentum
necessarium deferri posse cum iudex incertus est quid sequatur vel ex contrariis
rei probationibus vel quia dubitat actoris probatio, plena sit necne proqua sententia ponderari
potest tx. noster qui in dubiis tantum causis iuramenti delationem admittit, sane
cum semiplene probatum est non redditur causa dubia quia quae probatio legitima
et sufficiens non est, perinde habetur ac si nulla fuisset ut ex multis probat erudite Sarmientus
lib. 1. selectarum. c. 1. Sed haec sententia convincitur ex iuribus superius citatis in quibus
semiplena probatio ad iuramenti delationem sufficiens est quinimmo solam sufficere
praesumptionem probat expressus tx. in c. finali. §. Sane si actor ibi praesumptione vero
faciente pro reo etc. et in c. Romana ibi praesumptione faciente pro reo de testibus lib. 6.
unde retenta superiori communi omnium sententia non obstat superius argumentum
quia licet verum sit semiplenam probationem iudicem incertum non reddere
quoad condemnationem incertum tamen reddit eius animum super causae veritate
et quoad absolutionem tx. in l. absentem ff. de poenis et inde causa dubia recte appellatur
propter quam possit necessarium iuramentum deferri. Cui autem hoc iuramentum
deferendum sit an actori an reo adhuc difficilius est et ab interpretibus nostris diffusius
ac latius disputatur post longam tamen disputationem obtinuit iuramentum hoc
regulariter reo deferendum esse nisi iudex ex personarum et causae circumstantiis
actori deferri melius esse iudicaverit quam sententiam expresse probat tx. in d. c. finali
§. Sane. c. Romana de testibus lib. 6. et facit tx. noster in t. in vº. Sed haec constitutiones
ubi iuramentum delatum fuit reo et postmodum in vº. solent significat iurisconsultus
posse etiam actori deferri quare Accursius in t. verbo exacto Bartolus. nº. 56. Jason in lectura
nº. 75. et in repetitione. nº. 259. Corrasius. nº. 58. Bolognetus. nº. 17. Glossa magna in d. l. in bonae
fidei glossa magna in d. c. finali. §. Sane vº. probatione. Panormitanus. nº. 6. Gregorius
Lopez in d. l. 2. pº. per textum ibi Menochius de arbitrariis. lib. 2. centuria. 2. casu. 190.
varia congerunt requisita quae ut actori deferatur iuramentum necessaria sunt.
ex quibus illud est principium. Quod si actor semiplene probaverit et ita ex tx. nostro in t.
et in d. l. in bonae fidei et in c. 2. de probationibus et argumentis. supra citatis interpretes omnes
deduxerunt qui variis modis respondere conantur ad txm. in d. c. finali. §. Sane
d. c. Romana de testibus lib. 6. ubi videtur ex sola praesumptione quae minor est semiplena
probatione. l. 3. §. 1. ff. de minoribus iuramentum hoc actori deferri posse inter quae illa
receptior est quae asserit, propter praesumptionem ibi fidem tantum deferri iuramentum
purgationis reo. In secundo autem casu versiculi vel textus si forte actori deferri non possit nisi semiplene
probatum sit sed haec interpretatio tx. in d. c. finali. §. Sane manifeste violat nec potest adaptari
decisioni capituli Romana de testibus lib. 6. quae cum actori deferri debet iuramentum
solam praesumptionem sufficere ait quare ea interpretatione omissa verius est multo
superiora iura ad praesumptionem quae ex levibus tantum causis resultat non esse referenda
sed ad eam potius quae ex efficacissimis argumentis semiplenam probationem efficientibus
descendit nam cum plene probatum non est, sed tantum semiplene licet ad perfectam
credulitatem iudex non perducitur deducitur tamen in opinionem ex qua contra reum
creatur praesumptio sufficit ad iuramenti necessarii delationem. Requiritur etiam ut actor
sit persona legalis et scientiam habeat veritatis per sensum corporeum quia cum haec
requisita in teste necessaria sint, argumento tx. in l. 3. ff. de testibus. in l. testium. C. eodem
multo magis debent in eo desiderari cui in causa propria iuramentum necessarium
defertur ac tandem requiritur quod causa nec ardua sit nec magni ponderis quod probat
ex c. finali in fine principii de iureiurando inquit ne liceat convento famosa actione
referre huiusmodi iuramentum ex quibus pene infinitas limitationes et casus in quibus
actori iuramentum necessarium deferri non potest congerit Jason in t. à. nº. 271.
et supra citati qui omnes levem habent dubitationem maior itaque dubium est cum actor et reus
pari in gradu respectu personae reperiuntur et in actore omnia supra requisita conveniunt
cui deferendum sit iuramentum hoc in qua quaestione diluenda [illegible]
[illegible]

finis repetitionis legis admonendi.

ff de iureiurando.

Ex quibus omnibus hic praemissis liquido constat ac euidenter apparet adeo quod nulla sit inductione opus sententiam ex instrumentis nouiter repertis retractari non posse facit primo pro eadem sententia quod quamuis in criminalibus causis facilius sententiae retractatio admittenda sit si de veritate constiterit cum reus ut sui ipsius non dominus nec ex proprio consensu aut voluntate sententiis valeat retractari l. liber homo ff ad legem aquiliam l. non tantum. §. ff de appellationibus nihilominus sententia in criminali retractari non pot. quamuis de innocentia rei condemnati constet ut per textum in l. diui fratres ff de poenis

facit etiam pro eadem sententia tx in c. inter monasterium de re iudicata in illis verbis alioquin eam obiicientibus imputetur cum sub praetextu nouorum instrumentorum lites non debeant instaurari idem etiam in c. suborta eodem titulo de re iudicata in illis verbis ita scribit romanus pontifex sive non fuit coram eo exhibitum praetextu priuilegii de nouo reperti praedicta non debet sententia retractari.

Praemisso etiam superiori argumento inter rem iudicatam et transactionem quasi vim eandem habere patet tx. in l. non minorem. C. de transactionibus et in l. sub praetextu. C. eodem ubi imperator in haec prorrumpit verba sub praetextu etc. ex quibus constat aperte transactionem ex nouiter repertis instrumentis nulla te ratione posse reuocari idem probat Iurisconsultus. in. l. lutius. §. §. finali ff ad senatusconsultum trebellianum et in c. 2. de transactionibus. c. multiplici de decimis igitur consequens est necessarium ut nec sententia ulterius valeat reuocari licet instrumenta de nouo reperiantur quibus sententiae iniquitas euidenter appareat nec enim inquiri potest post rem iudicatam ut scribit Iurisconsultus in l. post rem iudicatam ff de re iudicata.

Ex quibus hic omnibus praemissis apparet quanta sit huius articuli difficultas, quibus sit inuoluta tenebris, quot ambagibus impedita ut vix in alterutram partem certi aliquid posset definiri nos autem vela ventis permittimus istum tx [illegible] a sinistrarum opinionum claustris liberauimus et quod in hac obscurissima difficultatibusque perplexa questione verius existimauimus breui verborum gyro comprehendimus, ac proposuimus.

interrogatio questionis istius

Iuramentum quia cum forma confectum obligat ut conficiatur tamen deum rem sacram .n. testem adduci necesse est vel saltem creaturam quia tunc fit relatio ad creatorem tx. in c. etsi christus. de iureiurando cum itaque argumentamur de tacito et expresso si pendimus ex intentione in.ti. tacitum esse negandum est quia taciti dubitatio subcresceret quando signis vel nutibus iuraret vel iuramentum scriberet qua in specie disputandum esset an in iuramenti conceptione verba pronuntiare necesse foret ut in rubrica et in. ego. 4. resolutum est sed proposita questione negandum est iuramentum interponi tacito nec expresse et ita solutum non obtinere

Non obstat. tx. in c. quacumque et in c. ecce. 22. q. 5. obtinent in foro animae ad arcendam calliditatem eius qui vult proximum decipere ut in c. humanae aures et in c. qui periurare 22. q. 5. late resolutum est et in c. veniens supra eodem nos vero agimus in foro contentioso in qua consideranda est iuramenti forma, et substantia Rursus quia argumentum obtinet quando vere, vel dolose iuramentum est nos loquimur quando iuramentum non est ut sic decidendi ratione.

Non obstat tx in c. iuramenti. 22. q. 5. cuius meminit glosa ultima hic quia verum est Grisostomum docuisse in d. c. iuramenti. 22. q. 5. deum velle nullam distantiam esse inter iuramentum et promissionem interpretari Grisostomum sicubi in iuramenti violatione praeceptum infringi non dei (?) [illegible] nomen inaniter ita in promissionis violatione infringi praeceptum non mentiendi quae omnia ad animae forum referuntur quia iure ciuili ff simplex promissio inefficax est. l. iuris gentium §. igitur nuda ff de pactis. l. si conuenerit ff de iurisdictione omnium iudicum. l. tx. in l. legem. C. de pactis numquam enim Grisostomus docuit promissionem

habere vi iuramenti quinimmo nec docere potuit, ex. c. 1. c. debitores c. ad nostram. 1. si vero cum aliis contrarium traditum sit, et ita non obstat argumentum quia nos loquimur in foro contentioso in quo promissio consideranda est secundum promissionis leges et ita respondit Gregorius in d. ex iuramento non teneri quia iuramentum non est, sed ex promissione et ita clericus secundum leges pontificias quae de promissionibus sunt, tx. in c. 1. c. 3. de pactis compellendus erit non secundum leges iuramenti quia iuramentum non est et haec est summa nostri tx interpretatio

Non obstat insuper quia illa maior fides, et iuramentum aequiparantur ita accipienda est si loquimur de fide christi, et fide chatolica aequiparantur quoad obligationem ex. ex. d. c. 3. et c. quaerelam supra eodem non tamen quoad violationis paenam magis enim punitur iuramenti violator ut agnouit glosa celebris hic in d. ad finem communiter recepta ut late probauimus in c. quaerelam supra eodem titulo et ibi disputandum fuit in dubio vero de qua fide de qua fide intelligitur et quid iuris de omagio quod in hispania et nostro idiomate appellamus. (pleyto menaje maior) ita obtinet minor ex fide interposita clericum hic obligari ita explicanda est. si proponimus clericum fidem interposuisse hoc negandum est quia clericus nec iurauit nec fidem interposuit quam utique si interposuisset ex iuramenti; et fidei lege iure non ex promissione compellendus foret si autem proponimus quod si fidem interponeret utique obligaretur quasi ex iure iurando verum est ex. d. c. 3. et c. quaerelam sed quia nec iurabit nec fidem interposuit Respondit Gregorius non ex iure iurando astringi, sed ex promissione simplici et ita non obtinet consequentia quia nec iuramentum nec lex simplex promissio ad iuramentum relicta et ita ex promissionis legibus iudicandus erit et ita absoluitur quaestio et textus.

finis repetitionis legis admonendi.

ff. De iure iurando.

[illegible]

S. Celioris. repetitio . x. in l.
Pacta conuenta. ff. de
contrahenda emptione.

4.

[illegible]

2.°

Pacta quae super naturalia contractus fuerint contracta si sint ad detrahendum in eo contractu dicuntur si vero ad adiiciendum ad exceptionem non prosunt si autem super substantialia contractus fuerint adiecta inducunt contractus praeiudicationem.

Aduersus quam conclusionem in eabatt. quae probat ut pactum detrahens obligationis seruandum sit dum in eo contractu dicat x. exemplum aiunt lege adductum. primo sic argumentor. ea quae sunt naturalia contractus rato manente pacto mutari non possunt. x.ª tx. in l. cum precario ff. de precario & x.ª tx. in l. cum manu ff. hoc cod. tt.º probat et tx. in l. si non fuerint. § Aristo ff. praescr. & tx. in l. Lucius ff. depositi § sic est ex natura contractus venditionis euictionis obligatio proficit x.ª tx. in l. ex empto ff. de actionibus empti & de natura contractus post euictionem venit cautio duplae tacite et si non exprimat x.ª tx. in l. quod si no lit. § quia assidua ff. de edilitio edicto. & x.ª l. 2.ª empti. § 7. ff. de euictionibus ergo pactum detrahens praedictam cautionem duplae a venditore praestandam seruandum non est.

2.° sic argumentor. Nihil innouandum est ex dispositione iuris maxime post actionem iam productam dies actioni dies comparatas mutari non potest maxime post actionem iam productam ut probat tx. in l. neque expressio ff. de reg. iuris § actioni ex empto iam est modo comparatus ut re euicta duplum praestet x.ª d. § quod si nollit. d. l. 2. d. l. emptori. cum similibus quia consuetudine sit introductum et ut post euictionem veniat cautio duplae praestanda a venditore et si non exprimat & consuetudo iuris partem occupat x.ª tx. in. § ex non scripto inst.ª de iure naturali gentium & ciuili & l. iure ciuile. de iust. & iure & l. de quibus ff. de legibus ergo pactum detrahens praedictum modum cautionis duplae praestandae seruandum non est. &.

3.° sic insurgo bona fidei iudicio emptionis & venditionis repugnat ut venditor liberet ab euictionis obligatione ut probat tx. in l. emptorem. § ff. post principium ff. de actionibus empti ergo pactum contradicens bonae fidei iudicii emptionis & venditionis seruandum non est arg.º tx. in l. quidam decedens de administrat. tutorum & eo ff. quae superius fuerunt adducta in primo argumento cum contra naturam bonae fidei iudicii sit bonam fidem non praestari.

Sed his non obstantibus vera & iuridica est nostra conclusio [illegible] in qua [illegible] probat ut pactum detrahens obligationem cautionis duplae praestandae seruandum sit &. in contractu insit proculdubio explicat notandum est quae sint naturalia vel accidentalia cuiuslibet actus seu contractus & quae substantialia & quae eorum possint pacto mutari & quae non & qualiter possint contrahentes tale pactum apponere detrahendo obligationem cautionis duplae. Nam haec cautio duplae veniat in contractu venditionis et si non fuerit expressa a contrahentibus quoad primum igitur dicendum est Iasonis. lib. 1.º singularium responsorum c. 12. n.º 9. qui constituit naturalia cuiuslibet actus seu contractus dupliciter debere considerari ut alia sint naturalia quae dicuntur innata quae alias secundum dialecticos propria passiones rei appellantur ut in homine risibile ~~[illegible]~~ sicut neque substantialia atque haec non possunt pacto mutari & ideo substantialia appellant natura sua in l. iuris gentium § idem responsum ff. de pactis & exempla ponunt in terminis d. l. cum precario. & d. l. cum manu cum similibus. alia autem dicunt naturalia quae non proficiunt ex substantia rei [illegible] vnde regulariter in contractu quia consuetudo contrahentium vel aliqua introductio legis seu statuti sic comparauit ut in cautione duplae praestanda & haec regulariter possunt pacto mutari seu variari.

Contra Seudalmyt.

Et quamvis predicta distinctio vera in se sit adhuc non dissolvit difficultatem cum plura commodo naturalia reperiant, quae non possunt pacto mutari quorum exempla ponunt in terminis l. 1. neque ex pretorio ff. l. contra iuris civilis regulas de pactis & propter ea sequentia considero. prohibuit enim quod pactum concedens ditationes dotis resti tuendae ultra allegibus constitutas non valeat ut ita in l. ut ait cum duabus sequentibus de pactis dotalibus. Item funeraria actio competit adversus possidentes res dotales vel partem earum ut ita in l. meum dere religiosis & sumpt. fun. Et si concedens dotes pactum apposuit ut decima vel 3a pars dotis remaneat apud maritum mortua uxore libera ab omni obligat. funeris dabit nihilominus adversus eum funeraria actio ut in l. Neratius ff. de religiosis & sumptibus funerum. item si solum quis tradat sine superficie solo superficies cedit etiam si dictum fuerit in traditione ut superficies non tran seat. ut ita in l. obligationum fere §. si & in tradendo. de actionibus & obliga tionibus item obligatio fideiussorum dividit inter ipsos fideiussores. ut ita in l. si. C. de fideiussoribus. quae divisio locum habet non obstante pacto ut non dividatur. ut ita in l. non recte. Nos non licet de constituta pecunia & ut ita in l. fideiussor C. de fideiussoribus. et sic in aliis infinitis casibus pacta conventa non mutant disposita allegibus quos cumulat gl. in verbo licet in l. pactum inter heredem & in l. ius publicum de pactis & gl. verbo antiqui in l. penultima C. de pactis & sequentes. Unde praedictam distinctionem obtinendo recurri necesse est ad distinctio nem gl. verbo Senatusconsulto in auth. ut sine prohibit. matres debitrices & creditrices. §. qui vero colat. 7. quae gl. distinguit aut nata quo modo hoc est allegibus dis posita respiciant publicam utilitatem tantum ut commodum fiscale & haec non possunt pacto mutari ut in terminis l. prima & per totum ff. C. sine censu vel religiis. [illegible] aut dicunt continere utilitatem publicam quando disposita occurrunt frau dibus iniuriis seu delictis. & ne quid fiat contra bonos mores si enim quod libet expressa dictis pacit diminutiones renuntiatio seu dispositio non admittit. quae per consequentias utilitas publica immediate damnum & praeiudicium patitur.) aut etiam respiciunt utilitatem publicam & privatam simul. & haec etiam non possunt pacto mutari ut in terminis. l. quidam decedens de administrat. tut. & l. ~~quidam decedens~~ cedonem de operis libertorum. aut respiciunt utilitatem privatam tantum & haec possunt regulariter pacto mutari nisi in casibus exceptis per glossas supra relatas.

Ista distinctio adhuc non placet quia hoc est de quo querimus in quo [illegible] principio & iuris regulis tendent casus excepti per supradictas glosas ut in iis non valeat pactum contra dicens. item falsa est si intelligat in sensu pro posito dum simpliciter aserit ea quae respiciunt utilitatem privatam & publicam non posse pacto mutari cum aliqua reperiant quae utramque utilitatem respiciunt & possunt pacto mutari ut in l. non cogendum & quia ita de procuratoribus iuncta l. si ff. eodem titulo. Unde speculator in ff. de renuntiat. §. 1. aug. predictam glosae distinctionem obtinendo alias duas distinctiones constituit prima est quod aut iura respiciunt utilitatem privatorum non habendo respectum ad alios aut habendo respectum ad alios. si non habendo respectum ad alios pacto mutari possunt seu renuntiari & sic loquitur in l. penult. C. de pactis & in l. quaerit. § venditor de edilitio edicto si aut habendo respectum ad alios non possunt pacto mutari ut in terminis. c. si diligenti de foro competenti. aut respiciunt utilitatem quoque reipublicae cum privata & haec etiam non possunt pacto mutari ut in l. 2. §. et quia veremur. C. de iureiurando propter calum niam dando. Ultimo distinguit aut lex prohibeat vel prohibeat ut tunc non possunt

pacto mutari.

De Contrahenda Emptione.

Pacto mutari disposita a Legibus etiam si respiciant utilitatem privatam
ut in senatus consulto macedoniano amplius vero simpliciter disponant concedendo
ut in exemplo de decimis non dandis in Senatus consulto Velleiano mulieribus
nam ea possunt renuntiari et pacto mutari. ~ Neque obstat ultima distinctio nam
ut sicut neque praecedens etiam plura reperiunt in iure quae tantum utilitatem
privatam respiciunt et simpliciter disposita atque etiam non possunt pacto mutari
ut in l. si quando et illud. C. de inofficioso. et in l. obligationum fere. §. sed et
ultra dendo ff. de actionibus et obligationibus. item quia et Senatus consulto
Macedoniano renuntiari potest. ut in l. Zenodorus. et in l. penultima C. ad Se-
natus consultum Macedonianum. ideoque Bartolus ut haec omnia comprehenderet
Jasonii distinguit in l. penultima C. de pactis. et melius in l. ius publicum
ff. eodem titulo de pactis. quas distinctiones ad summam reduxit Jas. ind. l. ius publi-
cum quas etiam latissime prosequutus est Felinus in c. si diligenti de foro compet.
qui omnino videndi sunt pro resolutione huius materiae. Et haec de naturalibus
contractuum dicta sufficiant. quae et circa accidentalia intelligenda sunt.
Substantialia vero ea dicunt quae a lege eorum deficiente contractus seu actus
vel testamentum ad effectum perduci non potest. ut in l. si unus C. de testamen-
tis et probat d. noster supra senti. Et haec non possunt pacto mutari. unde ex-
tendo ut neque ea quae sunt de forma vel de solemnitate habilitante partes subs-
tantiales alicuius actus seu contractus, testamenti, seu iudicii, possint pacto
mutari d. a d. in l. testamenti factio ff. de testamentis et in l. privatam
C. de sententiis et interlocutionibus et in l. 1a § si quis ita de verborum obligationibus et in l.
nemo potest de legatis 1o et in c. contra iuris civilis regulas de pactis
et in c. cum dilecta de rescriptis et in c. pisanis de restitutione spoliatorum. Et
fundat hanc sententiam in eo iuris principio nam ea quae sunt formae dicuntur iuris publici
ut notat gl. ind. l. testamenti factio. et quae sunt iuris publici non possunt pacto mutari
ut supra diximus. ergo neque ea quae sunt formae cum iuris publici esse dicantur,

Neque huic sententiae obest d. in l. in conventionalibus § 2 ff. de verborum obligatio-
nibus ubi probatur contrahentes formam contractibus posse dare quia licet id pro-
bet intelligenda est de forma in alia significatione hoc est pro regulas conditiones
et modum contractus a contrahentibus accipiunt sic enim summi plurimi
nam in iure notat de butr. in l. mutuis appellat. § res abesse. in verbo forma
de verborum significatione et probatur expresse per tex. in l. forma censualis
ff. de censibus et in l. septima testamento ff. de postulationibus et in l. di-
vus ff. ad legem corneliam de falsis. tunc enim in hac significatione verbum
forma sumptum dependere ex voluntate contrahentium fatendum est. hic eis
non obstant d. in c. fi. § 1o de off. de legati. et in c. cum dilecta de rescriptis.
ubi probatur recedi a forma rescripti ex voluntate litigantium nam intelligendum
sunt non de forma intrinseca rescripti sed de conditione et modo rescripti ut dictum est.
Unde ex extensione superius adducta primo infero iuramentum a teste praestan-
dum d. a l. iurisiurandi. C. de testibus et d. c. de testibus extra de testibus non posse ex
consensu litigantium remitti cum sit de forma vel de solemnitate introducta
ad huius litandi dicentem testimonium ut constat ex verbo recipimus quod est verbum
praeceptivum et ea quae per verbum praeceptivum introducuntur ex cuius natura non
possunt pacto mutari d. a adducta ex Speculatore ubi supra. item quia et in hoc

bonum reipublicae. con

De Contrahenda emptione.

Labor rei publicae considerat Ut Veritas melius cognoscat & Justitia Serbetur & ne testes falsum dicant in quo deus & respublica ofendit. item quia Sicut iuramentum de calumnia non potest rremitti propter rationes proxime adductas x.a l. 2. §. Sed quia veremur. C. de iure iurando propter calumniam dando ita etiam neque iuramentum a teste praestandum. ~. ~. ~. ~. ~.

2.o & principaliter infero. litis contestationem quae requiritur in c. Unico de litis contestat. Sententiam feri in scriptis x.a glosam Nobilis uius in c. fi. de re iudicata & alia Substantialia processus quae enumerat A Bendano responso 1.o non posse facto mutari seu rremitti ut notat glosa Verbo consensu in fine in c. de causis de off.o delegati gl.a finalis in fine in autbentico ofterat in fine C. de litis contestatione. ~. ~. ~.

3.o infero cautionem Senatus consulto comparatam. que ideo remitti non posse quia est de substantia usus fructus x.a tx. in l. 1.a C. de usufructu. & tx. in l. Si pecuniae ff. ut in possess. legat. ~. ~. ~. ~. ~. ~. ~. ~. ~. — Praestandas ab usufructuario

4.o infert cur cautio de Utendo boni viri arbitrio praestanda ab usufructuario ut in l. 1.a & per totum ff usus fructuarius quemadmodum caveat remitti a testatore non possit x.a l. penultimas C. ut in possessionem legatorum. & ratio est quia iudex tenet Sententiam ferre Secundum quod a legibus seu constitutionibus vel moribus introductum est & formam Serbare sibi constitutam iudicii est imposita ea forma Videlicet ut non aliter actionem possit usufructuario contra heredem vel promissorem usus fructus quam satisdationem praestet de utendo & fruendo boni viri arbitrio ut probat tx. in l. Si cuius. § ff de usufructu ergo eam serbare debet neque obstat tx. in l. Si convenerit ff de re iudicata ubi probat iudicem sequi debere conventionem partium quia iurisdictio eam ab omnibus limitatur dummodo non mutet formam ei impositam. Nisi est quod hic remissione cautionis forma mutatur ergo non est serbanda ~. ~. ~.

5.o infert ratio cur [illegible] testamentum in quo filius est pretermissus quia sic voluit filius sit nullum & ea est quia cum haec solemnitas requiratur a lege ut instituatur filius vel exhaeredetur a litis in validitant partes Substantiales ipsius testamenti x.a l. inter cetera de lib. et posthumis non potest testamentum consistere quia solemnitas haec fuerit rremissa & ex consensu particularis ipsius filii. & ita ratio non valet ex heredatio a patre facta causa non expressa quia filius sic voluit quae solemnitas requiritur in exheredat. x.a tx. in auth.o ut cum de appellat. cognoscit §. aliud quoque capitulum et ratione d. l. in auth.a non licet C. de liberis praeteritis. ~. ~. ~. ~. ~. ~. ~.

6.o infero insinuationem requisitam a legibus in donationibus renuntiari non posse a donante quia haec insinuatio requisita est pro solemnitate in validitante causam efficientem & partes Substantiales ipsius donationis in quantitate excedente quingentos solidos x.a l. Sancimus C. de donationibus & l. illud. C. de SS. ~.

7.o infero quod cum numeratio pecuniae coram tabelione & testibus requirat a moni pro [illegible] [illegible] pro constitut.e & creat.e census non valebit constitutio seu creatio census alter facta ex anticipatis solutionibus & [illegible] si cessat omnis fraus & dolus cum de solemnit.e & forma in validitantes partes substantiales ipsius aerg. ~. ~. ~.

8.o infert quod cum ecclesiastica emphiteosis requirat pro forma instrumentum x.a Semphiteusis in v.o Simon Sum. particularis cum sequenti in auth.o de alienat.e & emphiteusi colatione. 9. non valebit constitutio census emphiteutici celebrata cum seruatura privata & si expresse consentiant ut scriptura fiat privata pro publica eique renuntient nam scriptura privata pro publica haberi non potest quando pro forma publica requiritur ut notant scribentes in c. cum Joanes de fide instrumentorum. & el Sayo Pa lasio de iur.e emphiteutico quaestione. 7. n.o 14. ~. ~. ~. ~. ~. ~. ~.

9.o Limo infero quod cum contractus emptionis & venditionis Substantialia sint. res consensus. & pretium, quia sine eis consistere

De Contrahenda emptione.

Quia sine eis consistere non potest lex lex. in l. neque emptio & in l. in venditionibus & in l. nuda & l. in l. convenit ff. hoc tit.o de contrahenda empt.e & in l. sido nationis. C. eod. tit.o a contrahentibus celebrari non poterit emptio aliquo ex praedictis deficiente. ut supra diximus.

Quibus sic suppositis videndum est an haec cautio duplae de qua in textu lex veniat in contractu emptionis & venditionis etiam si non fuerit a contrahentibus expressa in quo maxime controversum est ab scribentibus. nam qui arbitrant & defendunt venire considerant. l. 2. l. emptori ff. de evictionibus. l. quod si nollit. § qui assidua de edilitio edicto. & tandem l. nostram millies [illegible] velut in ne cautio duplae [illegible] considerando eius illa verba quae postea sequuntur facta detrahunt aliquid emptioni. sicenim detrahunt ergo inest & venit in contractu.

Tamen his non obstantibus contraria sententia semper placuit cum distinctione videlicet quod cautio duplae non veniat si non fuerit expressa nisi in venditione servi quia in ea ex edicto curulium introductum est ut cautio duplae veniat etiam si non exprimat lex a d. l. quod si nollit. § qui assidua d. l. emptori vel in venditione rerum pretiosarum in his etiam rebus introductum est ut oporteat de dupla cavere propter rationes l. fi. de praetoriis stipulationibus neque obstat lex in l. 2. ff. de evictionibus nam licet nobis non liceat distinguere cum lex generaliter loquitur x.o vulgaris. l. de pretio ff. de publiciana distinguere tamen licet ex l. speciali specialiter distinguenti ut notat gl.a in d. l. de pretio. unde cum d. l. emptori specialiter distinguat in rebus pretiosis & in servo generalitas d. l. 2.ae restringenda est ad eos casus quae sententia probat gl. evicta in l. in venditione de evictionibus & probat. l. f.o 32. tit.o § p.o l. unde non obstat lex nostra millies [illegible] detrahunt quod sive ex consuetudine sive ex edicto curulium sive ex lege in pretiosis rebus introducente sive ex conventione cautio duplae veniat pactum ne cautio duplae praestetur detrahere obligationi certum est.

Unde ex a supra dicta non obstant argumenta adversus conclusionem adducta & non obstat primum ex eo quod cautio duplae veniat ex natura contractus emptionis etiam si non exprimatur a contrahentibus nam quamquam concesso quod veniat non obstat argumentum quia tunc cautio duplae non dicetur naturalis innata qualis dicitur propria passio contractus emptionis & venditionis non enim causat ex substantialibus ipsius contractus ex necessario sed quasi per accidens & in quandam consequentiam qua adminicula contractus dicunt & si natura vocant intelligunt de naturalibus 2.o modo quae recte possunt pacto mutari ut s.a dictum est.

Non obstat 2.m quia respondeo legem neque [illegible] in tractatu intelligendam esse de modo perpetuo actionum hoc est de natura perpetua actionum quod sint perpetuae & non extinguantur nisi modis a lege definitis x.o l. obligationum fere vs.o placet de actionibus & obligationibus x.o l. nemo potest de legatis & l. 4. de servitutibus & l. 3. ff. pro socio. hae autem non possunt pacto mutari item de modo idest de conditionibus & accidentalibus contractuum quae alias dicunt naturalia 2.o modo certum est pacto mutari posse & sic intelligendus est noster lex quia loquitur de cautione duplae quae inter haec naturalia 2.o modo introducta numerat. & solvit secundum argumentum.

Neque obstat ultimum quia dicendum est evictionis in adiecto agere posse emptorem ad simplum rei venditae pretium & ad interesse vel ad duplam eius nomine si ex consuetudine vel edicto curulium veniat in contractu x. d. l. emptori. d. l. evicta. d. l. in venditione ff. de evictionibus unde si quis renuntiaverit evictioni cessat ratio ad interesse vel ad duplum non autem ad simplum rei pretium

Se nichil evictionis nomine velle quia ex generali renunciatione non cen
setur renunciasse quod ex speciali non est credibile renunciare ut probat
ind. l. emptorem. ff. de actionibus empti tamen si expresse & proprie renuncia
vit se ad illud non acturum servanda est renunciatio quia quilibet potest his que
pro se introducta sunt renunciare cum ad tenorem & accidentalia contractus
spectent non tamen renunciat fraudi & dolo si venditor rem alienam vendidit
nam tunc agi potest ad simplum & rei interesse text. in d. l. emptorem ff. fin.
nam nunquam ex renunciatione quantumcunque specialiter facta fraus & dolus
renunciat ut in l. creditor ff. Lucius ff. mandati et in l. non solum. ff. si serv.
& in l. Aurelio ff. Gaius iuncta gl.a & traditis ab scribentibus de liberatione legata.
& probat etiam text. in d. l. quidam decedens. admini. trat. tutor. quae sic debet
intelligi. ~. finis. huius text. ~. ~. ~. ~. ~